

bibblan

FINLANDS SVENSKA BIBLIOTEKSFÖRENINGIS MEDLEMSTIDNING NR 3/2008

Innehåll

3. Biblioteket – en litterär informationsaktör för övergripande läsglädje
4. Notiser
6. IFLA Québec 2008
12. IFLA: Information Technology Section
14. Årskonferensen i Nykarleby
16. Fackföreningarna för bibliotekspersonal
17. Värmöte i Åbo
18. Seminarium i läsglädjens tecken
21. Berättelsen om Ossian
24. Barnbiblioteksträff ger inspiration i Helsingfors
26. Sjukhusbiblioteks dagar i Finland och Sverige

▲ **Nykarleby stadsbibliotek** finns i stadens ämbetshus (byggt 1981). Stadsbibliotekets yta omfattar 416 m² i två plan. På marknivå finns utlåningsavdelning och tidningar; i källarplanet finns klubbрум, hembygdssamling/studierum, förutom magasin och personalutrymmen. Foto: Margit Westerlund.

bibban

är Finlands svenska biblioteksförnings medlemstidning, som utkommer tre gånger om året, i mars, maj och november (ISSN: 1459-5044).

Kontaktuppgifter för redaktionen och styrelsemedlemmarna finns på sida 3.

Chefredaktör

Maria Verhola

Redaktörer

Eva Costiander-Huldén

Anita Pitkäkangas

Tove Selkälä

Katriina Strandwall

Ansvarig utgivare

Robin Fortelius (ordf.)

Layout

Mattias Wikström/Tigerbyte

Pärmbild

Mattias Wikström/Tigerbyte

Tryckeri

Forsberg, Jakobstad

Medlemsavgift

Studeraende, arbetslösa

och pensionärer: 10,00 €

Ordinarie medlem: 20,00 €

Kontonummer: 800012-70200513

Referensnummer: 30 05002

Betalarens namn bör vara samma som medlemmens

Adressändringar

Meddelas till Johanna Vidjeskog per

epost (fsbmedlem@gmail.com)

Annonser

Vill Du annonsera i Bibban? Tag i så fall kontakt med någon av redaktörerna.

Annonspriser: 150€ halvsida, 275€

helsida.

Material

Material som skall publiceras i tidningen levereras enklast per epost till någon av redaktörerna.

Texter bör levereras antingen i Microsoft Word- (doc) eller RTF-format.

Bildmaterial levereras helst elektroniskt i JPEG- eller TIFF-format. Bildernas upplösning bör vara 300 dpi eller högre, den tryckta bilden blir ungefär en fjärdedel så stor som det elektroniska originalet.

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inskickade texter före publikation och ansvarar ej för returnering av inskickat material.

Biblioteket – en litterär informationsaktör för övergripande läsglädje

Temat för Finlands svenska biblioteksförnings årskonferens i Nykarleby var The Inclusive Library. Det rör sig om en traditionell biblioteksaspekt: att göra biblioteket tillgängligt för alla. Speciellt för det inkluderande biblioteket är att det skall vara lika omfattande som kunderna och samhället det verkar för och i. Att höja tillgängligheten till biblioteket innebär att beakta också specialbehov hos kunder med olika slags funktionshinder. Det kan handla om att anpassa lokalen, litteraturutbudet eller tekniska hjälpmedel och i vissa fall kanske också personalfärdigheter. Årskonferensen gav en bild av att biblioteken är öppna för att utveckla sådana tjänster.

Projekt Läsglädje är en satsning på läsfrämjande biblioteksverksamhet. Projektet körde i gång med ett allmänt seminarium på Vasa stadsbibliotek fredagen den 3 oktober. Projekt Läsglädje har som målsättning att skapa aktiviteter vid biblioteken för att stimulera läsning på svenska. Projektet för fram bibliotekens roll som svenska kulturella mötesplatser på svensk- och tvåspråkiga orter. Målgruppen är vuxna och småbarn. Projekt Läsglädje finansieras av Svenska kulturfonden och administreras av Finlands svenska biblioteksförning. Som resultat

väntar sig föreningen fler läsande kunder och på sikt modeller för en utökad läsfrämjande verksamhet på biblioteken.

Angående läsfrämjande verksamhet är det värt att notera projektet för den skönlitterära portalen, som delas mellan Åbo stadsbibliotek och Biblioteken.fi, med deltagare och observatörer på nationell nivå, också från projektet Kitka. Portalprojektet finansieras av Undervisningsministeriet och sköts av Kaisa Hypén och Alex Spåre vid Åbo stadsbibliotek. Portalen beräknas vara färdig 2009–10. Målsättningen med portalen är att lyfta fram de skönlitterära samlingarna och litteraturkännetecken vid biblioteken. Portalen skall utgöra en grund för ny teknik och nya verktyg kring innehållsbeskrivning och presentation av skönlitteratur på biblioteken. Samtidigt skall den också skapa en infrastruktur för bibliotekstjänster inom det skönlitterära området för en effektivare fördelning av kundtjänster, arbetsinsatser och färdigheter vid biblioteken.

Biblioteken har alla förutsättningar att på ett mångsidigt sätt utveckla sin läsfrämjande verksamhet för alla kunder och utveckla sin roll som central instans inom övergripande litteratur- och informationsförmedling.

Robin Fortelius,
ordförande för Finlands
svenska biblioteksförning r.f.

SFSB-styrelse 2008

Ordförande

Fortelius, Robin
Planerare, Biblioteken.fi
(09) 310 713 14 / 050 549 2261
robin.fortelius@biblioteken.fi

Södra sektionen

Selkälä, Tove (stm)
Ordförande för södra sektionen
Bibliotekarie, Borgå stadsbibliotek
tove.selkala@porvoo.fi

Verhola, Maria (stm)
Chefredaktör för Bibban
Bibliotekschef, Ingå kommunbibliotek
maria.verhola@inga.fi

Österman-Lastuniemi, Maria (stm)
Kassör
Bibliotekarie, Åbo stadsbibliotek
maria.osterman-lastuniemi@turku.fi

Breider, Harriet (su/Verhola)
Biblioteksfunktionär,
Dragsfjärds kommunbibliotek
harriet.breider@dragsfjard.fi

Forsell, Airi (su/Selkälä)
Bibliotekarie,
ÅAB Teologiska biblioteket
airi.forsell@abo.fi

Jansson, Gunilla
(su/Österman-Lastuniemi)
Bibliotekarie,
Yrkeshögskolan Sydväst, Åbo
gunilla.jansson@sydvast.fi

Österbottniska sektionen

Bäckström, Carola (stm)
Bibliotekschef,
Korsnäs kommunbibliotek
carola.backstrom@korsnas.fi

Pitkakangas, Anita (stm)
Biblioteksfunktionär,
Oravais kommunbibliotek
anita.pitkakangas@netikka.fi

Strandwall, Katriina (stm, viceordf.)
Ordförande för österbottniska
sektionen
Specialbibliotekarie,
Vasa stadsbibliotek
katriina.strandwall@vaasa.fi

Vidjeskog, Johanna (su/Pitkakangas)
Medlemsregister
Biblioteksfunktionär,
stadsbiblioteket i Jakobstad
johanna.vidjeskog@jakobstad.fi

Kuoppala, Hanna (su/Bäckström)
PR-ansvarig
Bibliotekssekreterare,
Vasa vetenskapliga bibliotek Tritonia
hanna.kuoppala@tritoniam.fi

Villman, Beatrice (su/Strandwall)
Sekreterare
Bibliotekschef,
Larsmo kommunbibliotek
beatrice.villman@larsmo.fi

(stm = styrelsemedlem, su = suppleant)

Medlemsavgiften för FSBF är i år 20€ för biblioteksstuderande, pensionärer och arbetslösa 10€.

Ifall du är osäker om du har betalat din medlemsavgift eller inte så kan du kontakta mig via e-post: fsbfmedlem@gmail.com eller per post. Postadressen finns längre ner på sidan.

Tidskriften Svenskbygden ingår i medlemsavgiften. För att få Svenskbygden krävs att du själv registrerar dig vid Svenska folkskolans vänner (<http://www.sfv.fi>). Kom ihåg att meddela att du är medlem i Finlands svenska biblioteksörening.

Tibo trading ger rabatt på bokinköp åt FSBF:s medlemmar.

Föreningen önskar få in medlemmarnas e-postadresser för att underlätta informationsspridningen. Meddela e-postadressen till fsbfmedlem@gmail.com. Adressförändringar kan göras genom att skicka e-post till samma adress eller per post till adressen:

Finlands svenska biblioteksörening
c/o Johanna Vidjeskog
Stadsbiblioteket i Jakobstad
Runebergsgatan 12
68600 Jakobstad

Kom ihåg att betala medlemsavgiften!

Sista chansen att fira Soc&kom-dagen på Topeliusgatan 16! Reservera eftermiddagen 25.11.2008. Programmet är alltid intressant och på sitsen efteråt kan man träffa lärare och studiekamrater! Kom dit! Anmäl er gärna till Bo-Eric Rosenqvist boeric.rosenqvist@gmail.com.

För fjärde gången kunde Bibliothecarii Medicinae Fenniae ry dela ut Lehtimarkets stipendium till en bibliotekarie från vård- och medicinska bibliotek. Stipendiet tillföll bibliotekarie Kirsi Salmi från KYS vetenskapliga bibliotek, som deltog i EAHIL:s konferens "Towards a new information space – innovations and renovations" i Helsingfors i juni. Kirsi Salmi fick dessutom priset för bästa poster "Personal professional development and skills transferring" som belyser mentorskapets betydelse och var utarbetad tillsammans med biblioteksamanuens Tuulikki Airaksinen.

YRKESHÖGSKOLAN NOVIA

Text: **Ulrika Wikström**

bibliotekschef i YH Novia

Den 1.8.2008 gick två av tre svenska yrkeshögskolor samman till en och bildade en ny högskola vid namn Yrkeshögskolan Novia.

Det blev en stor yrkeshögskola, om inte till antal studerande (3500), så till omfånget, geografiskt sett, från Jakobstad i norr till Ekenäs i söder.

Huvudsätet med rektorsämbetet ligger i Vasa. Det är den gamla tekniska utbildningen som till skillnad från Sydväst utan större förändringar i drygt tio år har varit centrum för Svenska yrkeshögskolan och nu blir det administrativa centret för YH Novia.

Att Sydväst flyttat, slagit ihop, åter igen flyttat, skiljt på och sammanfört utbildningar så att biblioteken från att ha varit små enheter på 9 ställen idag är nere i "bara" 5 enheter, har naturligtvis betytt att personalen är van vid förändringar, och ser det som helt naturligt att fortsätta på den linjen, även om det skulle vara skönt för både lärare och övrig personal att få dra andan mellan varven.

I Österbotten har man däremot inte flyttat enheterna, utan utbildningarna, utom Scenkonsten, finns där de funnits i Vasa, Nykarleby, och Jakobstad. Det var tekniska utbildningen som först ensam blev en yrkeshögskola, senare kom de övriga enheterna med.

Också andra organisatoriska skillnader finns, Sydväst hade tillsammans med institutet bildat ett aktiebolag, AB Utbildning Sydväst, medan Svenska Yrkeshögskolan upprätthållits av en samkommun. Novia upprätthålls av ett aktiebolag "Yrkeshögskolan vid Åbo Akademi" där ÅA och Stiftelsen för ÅA har aktiemajoritet, Yrkeshögskolan Novia har många utbildningar som är unika på svenska i Finland, det gäller t.ex. estonomer, agrologer, skogsbruksingenjörer, hortonomer, kulturproducenter, flere tekniska utbildningar, scenkonsten m.m.

Vad innebär Åbo Akademis engagemang i Novia? Det vet vi inte fullt ut ännu.

Ett faktum är att vi fortfarande har stora frågor oavgjorda när det gäller biblioteket. Kommer Novia i Vasa att med båda sina biblioteksenheter gå fullt in i Tritonia, där det egentligen inte finns utrymmen.

I Jakobstad bygger man ett nytt campus för YH Novia, ÅA och Mellersta Österbottens yrkeshögskola. Här kommer det gemensamma biblioteket att bli en filial till Tritonia. Tyvärr kunde vi inte få till stånd ett samarbete med stadsbiblioteket, vilket hade varit naturligt eftersom detta ligger på andra sidan gatan. Utrymmesbrist är den främsta orsaken. Undervisningsministeriet ser numera att högskolor gärna kan samarbeta med kommunala bibliotek.

Hur blir det med biblioteket i Åbo, där Jussi Nuorteväs utredning som publicerades i januari har lett till att en strategigrupp för högskolebiblioteken i Åbo tillsatts.

Kan man på sikt tänka sig ett gemensamt kursboksbibliotek – åtminstone på svenska? Än katalogerna? Gemensam läsesal 24/7?

I Ekenäs har YH Novia för avsikt att fortsätta samarbetet med Ekenäs stadsbibliotek. Kommer Novia aldrig att ha en gemensam bibliotekskatalog? Vad blir då gemensamt? Åtminstone Nelli, en webbsida och de elektroniska resurserna. Och en bibliotekspersonal som är ivrig att utveckla biblioteket och lära av varandra!

JAKOBSTAD
NYKARLEBY
VASA
ÅBO
EKENÄS
ESBO

En bibliotekaries bekännelser

En äldre man kom fram till lånedisken och frågade efter Maos lilla gröna. Politik och samhällsliga ämnen har aldrig varit min starka sida, men Maos lilla röda kände jag ju till. Och som man gör när man befinner sig på osäker mark, började jag orera om det jag kunde: Mao och kulturrevolution och Kina. Jag visste minsann i vilken världsdel vi rörde oss. Sedan satte jag igång att söka bland mikrokorten (det här var före Internet), för att kolla in vad vi eventuellt kunde erbjuda som fjärrlån. Farbrorn såg outgrundlig ut. Jag bläddrade mikrokort tills mannen hark-

lade sig och förklarade att det var den här sångboken han skulle ha. Nu arbetade min hjärna på högvarv: sångbok, Mao, Kina... Måste betyda socialistiska kampsånger av något slag. Mannen avbröt mina tankar:

– Den här Lindholm, alltså.

Jag tittade upp från mikrofichen. Farbrorn såg road ut – det gjorde knappast jag. När jag räckte honom Magnus Mao Lindholms Vi sjunger tillsammans, utgiven av Finlands svenska musikinstitut och Musik Fazer 1982, blossade mina kinder rödare än ordförande Maos Kina. *Eva*

Nationellt digitalt bibliotek

Undervisningsministeriet har startat ett projekt för ett nationellt digitalt bibliotek (2008–2011). Målet med projektet är att främja tillgängligheten till bibliotekens, arkivens och museernas elektroniska material och deras användbarhet i informationsnäten. Man skall också utveckla långtidsförvaringen av det elektroniska kulturarvsmaterialet.

Undervisningsministeriet har tillsatt en uppföljningsgrupp och en styrgrupp för projektet. Till uppföljningsgruppen har bl.a. biblioteksdirektör Birgitta Aurén från Vasa stadsbibliotek-landskapsbibliotek utsetts.

Projektet skapar en gemensam söktjänst för biblioteken, arkiven och museerna. Söktjäns-

ten skall göra det lättare för kunden att komma åt material. Det nationella digitala biblioteket kommer i framtiden att bli en del av det europeiska digitala biblioteket Europeana.

I projektet främjas digitaliseringen av bibliotekens, arkivens och museernas centrala, prioriterade material. Målet är att det digitala materialet skall bilda en nationell helhet som passar informationsnäten och som är mångsidig och tillräckligt omfattande. Meningen är att såväl medborgares som forskningens och undervisningens behov tas i beaktande.

Mera på adressen:

<http://tinyurl.com/digibibba>

Raseborgs stadsbibliotek

Text: **Eva Ljungqvist**

Vid årsskiftet 2008–2009 går städerna Ekenäs och Karis samt kommunen Pojo ihop till staden Raseborg med ca 28 500 invånare.

Biblioteken i de tre kommunerna sammanslås således till Raseborgs stadsbibliotek. Det nya stadsbiblioteket kommer att bestå av Ekenäs bibliotek, Karis bibliotek och Pojo bibliotek samt filialbiblioteken i Bromarv, Harparskog, Snappertuna (stängt för tillfället), Svartå, Tenala, Västerby och Österby. Dessutom övergår Pojos nuvarande bokbuss till Raseborg. En ny biblioteksbus finns i investeringsplanen 2009 (i Pojo) och besked har kommit från Undervisningsministeriet om statsbidrag redan nämnda år.

Kerstin Sevón är utsedd till chef för Raseborgs stadsbibliotek. Övrig personal fortsätter på samma platser som förut, men med

delvis förändrade uppgifter. Bibliotekspersonalen har samlats i olika team för att gemensamt planera och diskutera allt från policy och strategier, barnverksamhet och hembygdssamlingar till konkreta frågor kring beståndsuppbyggnad, katalogisering, regelverk, logistik, fjärrlån och mycket annat som ska anpassas till den nya situationen efter årsskiftet.

Den centrala tanken är att effektivera arbetsmetoder och rutiner så att biblioteksservicen kan förbättras inom de snäva ramar den nya stadens knappa resurser kan erbjuda. Materialanskaffning, katalogisering och arbetsrutiner kring detta centraliseras och omfördelas.

En medveten satsning görs på uppbyggnaden av nya hemsidor och service via nätet.

För biblioteksanvändarna i den nya staden förändras inget drastiskt. Lukas-samarbetet, det gemensamma lånekortet och fredagstransporten mellan enheterna fortsätter som förut.

Distanslånesamarbetet mellan Seinäjoki, Karleby och Vasa stadsbibliotek har inletts. Kunden gör själv distanslånebeställning via sitt eget nätbibliotek på det önskade verket om det finns inne i något av de två andra biblioteken. Även sådant material som finns i det egna biblioteket kan beställas som distanslån.

Ett distanslån skickas per post hem till kunden. Avgiften för ett distanslån är 2 €.

Kunden returnerar distanslånet per post till distansbiblioteket, alternativt returnerar det till sitt eget bibliotek.

Biblioteksforeningen planerar en gruppresa till nästa års IFLA-konferens i Milano 23–27.8.2009. Temat är "Libraries create futures: Building on cultural heritage".

Intresserade uppmanas att ha beredskap att söka privatfinansiering från fonder, stiftelser och respektive Länsstyrelser. Närmare information i medlemsbrev och i nästa nummer av Bibban som utkommer i februari 2009.

Konferensinformation hittar du på <http://www.ifla.org>.

Under yrkeshögskolebiblioteksdagarna i Tammerfors i juni i år delades för första gången det s.k. KVAK-priset ut till "arbetets hjältar" i vardagen. Priset består av Ulla Huttunens och Arto Salminens unika konstverk i koppar och emalj och pristagarna var: Pirjo Ojanperä från Seinäjoki yrkeshögskola, Hannu Hahto från Pirkanmaa yrkeshögskola, Gunilla Jansson från Yrkeshögskolan Sydväst, Katri Vanttinen från Yle, tidigare projektchef i Amkit-konsortiet, och Päivi Hollanti från Finlands virtualyrkeshögskola.

▲ Konferensen ägde rum i Centre des Congrès de Québec. I bakgrunden parlamentsbyggnaden.

IFLA Québec 2008

Text: **Maria Verhola**

Foto: **Annika Lund**
och **Maria Verhola**

IFLA:s 74:de World Library and Information Congress (WLIC) ägde rum i Québec, Kanada, 10–14.8.2008, med temat "Libraries without borders: Navigating towards global understanding". Cirka 3500 delegater från över 110 länder infann sig i Centre des Congrès de Québec denna programmässigt fullspäckade vecka. Även specialbibliotekarie Annika Lund och bibliotekschef Maria Verhola deltog i kongressen.

Kanada är ett land som inte särskilt ofta figurerar i finländska medier och det kan därför vara på sin plats med lite bakgrundsinformation. Kanada har en yta på 9,98 miljoner km². Befolkningen överstiger 33 miljoner och officiella språk är engelska och franska. Kanada är en federation som består av tio provinser och tre territorier. British North America Act 1867 gjorde Kanada till en parlamentarisk demokrati; statsöverhuvud är drottning Elisabet II och hon företräds av generalguvernör Michaëlle Jean.

Provsinsen Québec i öster är den geografiskt största provinsen (1,5 miljoner km²) och staden Québec är provinsens huvudstad. Över 80 % av invånarna i

provinsen talar franska som modersmål och Québecs enda officiella språk är franska. Québec är förresten den enda av Kanadas provinser som inte undertecknat det dokument som idag är Kanadas författning. Frågan om Québecs självständighet är dock kontroversiell!

Namnet Québec kommer från algokinspråket och betyder "sund" eller "avsmalning", syftande på en plats där St Lawrencefloden smalnar av och där staden Québec i dag ligger. Den franska upptäcktsresanden Samuel de Champlain betecknas som stadens grundare och i år firar Québec sitt 400-års jubileum. Staden har över 500 000 invånare.

Vi påbörjade resan till Kanada med ett plan från Helsingfors-Vanda flygfält till Londons Heathrow, och fortsatte därifrån med ett förbindelseflyg till Montréal. Därifrån skulle vi ta ett plan till flygfältet i närliggande Québec. Vi väntade på vårt bagage vid bagagebandet, men det visade sig snart att mitt var spärlost försvunnet. Vi måste i alla fall rusa vidare för att hinna med förbindelseflyget. Men, eftersom jag deklarerat för tullen att jag har finskt rågröd i bagaget, var jag tvungen att passera genom tullen. En tulltjänsteman, antagligen lika konfunderad som jag

själv, undrade var bagaget han skulle undersöka egentligen fanns. När vi slutligen kunde fortsätta var det för sent att hinna med planet till Québec, och flera flyg gick det inte den kvällen! Några tjänstemän berättade för oss att det dock går bussar till Québec. Vi hann nätt och jämnt med den sista bussen till Québec den kvällen. Efter en bussfärd på fyra timmar kom vi tretiden på natten fram till Québec.

Jag hann inte anmäla mitt bagage som försvunnet vid flygfältet i Montréal och det visade sig sedan vara mycket svårt att göra en anmälan per telefon. Jag tillbringade mycket ledig tid de första dagarna med att ringa till olika flygbolag, flygfält, m.m. instanser, i Kanada, England och Finland. De personer som svarade menade att jag vänt mig till fel ställe och borde ringa något annat nummer, eller så tappade de helt enkelt tålamodet med mig och slog på luren. Eller, så möttes jag av en röst på telefonsvarare som anvisade mig att "Press one for service in English", vidare "Press two to complete a file" osv. Till sist lyckades jag få en stoisk person från British Airways på tråden, som gjorde en anmälan åt mig. Och slutligen, efter sex dagar, anlände mitt bagage till hotellet! Trolleyn var visserligen söndrig, men jag var jätteglad att den överlag kom fram!

Väl framme i Québec kunde vi inte låta bli att imponeras av stadens skönhet. Den kuperade terrängen, den otroliga utsikten över floden St Lawrence och de stora bergen i bakgrunden, den gamla stadsdelen med den delvis bevarade stadsmuren, de ståtliga byggnaderna och de pittoreska små affärerna och restaurangerna – staden är nog ett av de vackraste ställen vi någonsin besökt. Kongresscentret är beläget alldeles intill den gamla stadsdelen, granne med parlamentsbyggnaden.

Först gällde det att anmäla sig vid konferenscentret och få konferensmaterialet och en egen bricka. Till de första programnumren hör givetvis en öppningsceremoni. Vid årets öppningsceremoni uppmanade IFLA:s president Claudia Lux alla bibliotek att öppna sig mer för omvärlden och arbeta för ett biblioteks nätverk utan gränser. Samtidigt ska vi sträva efter att göra informationen ännu mer tillgänglig för biblioteksanvän-

dare. Vi ska vara kreativa och nyskapande, inte rädsla för nya utmaningar.

Öppningsceremonin gästades av generalguvernör Michaëlle Jean. Hon höll ett tal och fokuserade på information som ett redskap för utveckling och demokratisering. Även den kanadensiska författaren Dany Laferrière och olika scenartister stod för olika programnummer.

Vid varje kongress ordnas en Newcomers' Session, där nya delegater och övriga intresserade får ta del av allmän information om IFLA. Vid årets informationstillfälle gav bl. a. den avgående generalsekreteraren Peter Lor en introduktion till IFLA. Det framhölls att IFLA arbetar med att marknadsföra bibliotek och försvara deras intressen globalt. En samarbetspartner är till exempel UNESCO. Inom IFLA verkar 45 olika sektioner, vilka i sin tur tillhör åtta olika avdelningar. IFLA har i sin agenda tagit upp vissa punkter de arbetar för, såsom copyrightfrågor, vilket känns allt viktigare till exempel då mängden digital information ständigt ökar.

Andra möten som är öppna för alla delegater är de s.k. Caucus Meetings. Delegater för olika geografiska områden har sina egna gruppmöten, till exempel samlas de nordiska ländernas delegater till sitt eget möte. Vid gruppmötena kan man till exempel enas om att nominera en viss delegat för IFLA:s styrelse, eller helt enkelt diskutera olika aktualiteter.

Vid kongressen sammanträder också IFLA:s råd, Council, till sitt Council Meeting. Rådet har befogenheter att fatta beslut om ändring av stadgar, och kan även komma med resolutioner. Mötet är öppet för alla men endast förenings- och institutionsmedlemmar, ej privata medlemmar, har rösträtt. Finlands svenska biblioteks-förening har givetvis som medlem rösträtt i rådet.

Många delegater tillhör olika arbetsgrupper och kommittéer, och deltar därmed i olika möten som är öppna endast för gruppernas medlemmar.

I övrigt gäller det att lyssna på så många föreläsningar som möjligt under den intensiva konferensveckan. Det pågår föreläsningar från morgon till kväll; de olika sek-

tionerna ordnar olika föreläsningar. Flera föreläsningar pågår samtidigt och man kan fritt välja vilka föreläsningar man går på. Det finns alltid något att välja mellan för representanter för både stora och små bibliotek, allmänna och vetenskapliga bibliotek, landsbygds- och urbana bibliotek. Jag lyssnade till exempel på föreläsningar om barn- och ungdomsbiblioteksverksamhet i Sverige och Kanada, skolbiblioteksverksamhet i Norge och Japan och biblioteksbyggen i Kanada. Om man hade lust, kunde man fly dagens biblioteksvärld och lyssna på olika föreläsningar i bibliotekshistoria.

Lo Claesson från Länsbibliotek Jönköping och Anna Gullstrand från Regionbibliotek Västra Götaland var inbjudna att tala för barn- och ungdomsbibliotekssektionen om projektet 2020 Mars Express. Det är frågan om ett samarbetsprojekt mellan Länsbibliotek Jönköping, Regionbibliotek Västra Götaland och Länsbibliotek Skåne. Det treåriga projektet, som avslutades i början av 2008, hade som målsättning att skapa platser för barn och ungdomar (målgrupp 3–18-åringar) som så mycket som möjligt stimulerar deras intresse för läsning. Man frågade sig hur ett barnbibliotek ska se ut för att leva upp till de krav, behov och förväntningar som barn och ungdomar kommer att ha och de krav som samhället kommer att ställa år 2020. Som mest var 15 bibliotek involverade i projektet.

Hundratals barn och ungdomar fick inom ramarna för projektet tillsammans med bibliotekspersonal planera utrymmen för det lokala biblioteket. Barn och ungdomar samlades i initialskedet till workshops, blev intervjuade av bibliotekspersonal och fick fylla i olika frågeformulär. Projektgruppen gjorde studieresor, till exempel till bibliotek i USA. Genom projektet kunde man bygga om delar av bibliotek (barnavdelningen i Nässjö bibliotek), renovera bibliotek i sin helhet (Gislaveds bibliotek), eller planera in bibliotek i andra utrymmen (Östra Göinges bibliotek). Kanske vi i Finland också kunde ta mer i beaktande målgruppers önskemål, då vi planerar hur våra bibliotek ska se ut?

Claesson och Gulstrand berättade vidare att Howard Gardners teorier om multipla

Webbsidor

- IFLA: <http://www.ifla.org>
- Webbsidor till Torontos filialbibliotek: http://www.torontopubliclibrary.ca/hou_az_index.jsp
Bibliotek som genomgått renoveringar är t. ex.: Beaches, Jane/Dundas, Runnymede.
- Canada's Teen Reading Club: <http://www.teensrc.ca/>
- 2020 Mars Express: <http://www.2020marsexpress.se>
- RNIB:s sida om Clear Print: http://www.rnib.org.uk/xpedio/groups/public/documents/publicwebsite/public_printdesign.hcsp

▲ Charlesbourgs bibliotek.

intelligenser spelat en viktig roll. Ju fler intelligenser som en människa använder samtidigt, desto mer ökar hennes motivation, inlärningsförmåga och kreativitet. På basis av diskussioner vid workshops, kom projektengagerade med olika förslag för vad som stimulerar de olika intelligenserna. Förslag för stimulering av den språkliga intelligensen är läsesalar och skrifvarverkstäder; den interpersonella intelligensen sporras av läsoft i glas, där man kan sova över och titta på himlen; olika musikinstrument som kan lånas ut sporrar i sin tur den musikaliska intelligensen. Det är viktigt att planera in element associerade med alla intelligenserna för att göra biblioteket så stimulerande som möjligt.

Olika svenska universitet var även involverade i projektet, bl. a. Chalmers tekniska högskola för att utveckla RFID-applikationer. Projektet finansierades av Kulturdepartementet, men de involverade biblioteken fick också själva stå för finansieringen.

Kirsten Andersen, barnbibliotekarie vid Greater Victoria Public Library i Kanada, berättade om ett nationellt program med syfte att uppmuntra tonåringar till läsning och användande av bibliotek. Andersen är själv koordinator för programmet, Canada's Teen Reading Club. Man har skapat en interaktiv webbplats där tonåringarna kan publicera egna och läsa andras bokrecensioner, gå in på diskussionsforum eller chatta med andra tonåringar om böcker. Programmet finansieras och administreras av staten, biblioteksforeningen British Columbia Library Association och olika bibliotek.

Andersen berättade att bibliotek i British Columbia i Kanada redan under tiotals

år haft program som uppmuntrat barn till att läsa under sommarlovet (i Kanada åtta veckor långt). Programmen har blivit allt populärare bland barnen, men bland tonåringar har trenden varit motsatt. Man ville erbjuda tonåringar något nytt och eftersom kanadensiska tonåringar i hög utsträckning använder Internet, beslöt man sig för att skapa en online-klubb för tonåringar. Programmet startade 2005 med finansiering av provinsiella myndigheter. Redan den första sommaren anmälde sig 2 150 tonåringar till online-klubben. Till och med 5 200 bokrecensioner publicerades. Bland alla som lämnar in recensioner lottas det ut olika pris, såsom pennor och armband.

Från och med 2007 har online-klubben varit aktiv året runt, inte endast sommartid. Alla intresserade tonåringar är välkomna med. Andersen berättar att bibliotekarier skapat listor med böcker de rekommenderar åt tonåringar; det visade sig dock snart att tonåringarna hellre gör egna listor. Andersen tycker att webbplatsen är ett användbart forum, då hon själv köper in litteratur för tonåringar till bibliotek.

Alla kanadensiska bibliotek är välkomna med i programmet, förutsatt att de gör reklam för det. Bibliotekspersonal från ett trettio-tal bibliotek ställer upp som "väktare" och håller koll på att man håller en saklig ton i online-klubben. Till exempel läser alltid bibliotekarier tonåringarnas recensioner, innan de publiceras. Varje diskussionsforum har en ansvarig bibliotekarie, som varje dag torde läsa inläggen. Tonåringarnas riktiga namn framgår inte på sidorna, utan de loggar in med fabelerade användarnamn. Andersen är medveten om att tonåringarna inte

alltid håller sig till seriösa diskussioner. Hon menar dock att de genom att diskutera olika ämnen och interagera med andra utvecklar sina sociala färdigheter, vilket också är viktigt. Kring chatten berättade Andersen att sju kanadensiska författare ställt upp sommaren 2008 och chattat med ungdomar.

Andersen berättade att ca 3 000 tonåringar för tillfället har registrerat sig för klubben. Hon ser positivt på klubbens framtid och hoppas också kunna erbjuda något för barn i åldern 10–12 år i framtiden. Hon ser Canada's Teen Reading Club som ett lyckat exempel på hur samarbete mellan olika organisationer kan utöka de tillgängliga resurserna för bibliotek för att nå en speciell målgrupp.

Gry Enger är en norsk skolbibliotekarie som arbetar vid Vahls grundskola utanför Oslo. Skolan har 330 elever och 96 % av skolans elever tillhör landets språkliga minoriteter. Eleverna i skolan talar 27 olika språk som modersmål. Glädjande nog intar skolbiblioteket en central plats i skolan: Gry kallar skolbiblioteket ett utvidgat klassrum, som ska motivera eleverna. Det är inte enbart en plats dit man går för att låna böcker, utan där pågår många olika verksamheter. Man håller till exempel bokprat och olika projekt kring litteratur. Enger poängter att det är viktigt att det alltid finns någon närvarande i biblioteket, någon som bryr sig om eleverna och som eleverna kan ty sig till.

Utmärkande för skolbiblioteksverksamheten i Vahls skola är att eleverna själva tilldelas ett stort ansvar. I skolan finns många biblioteksassistenter med olika arbetsuppgifter. Det är skolans elever som fungerar som assistenter. Till biblioteksassistenternas arbetsuppgifter hör att ta emot besökare, ge dem behövlig information, transportera böcker mellan olika enheter m. m. Enger berättade att hon intervjuat forna elever som arbetat som assistenter, vilka bland annat sagt att de genom sina uppgifter i biblioteket fått mer självförtroende. Detta har underlättat deras integration i det norska samhället.

Hirono Aoyama-Yazawa från Senri International School (Middle School & High School) i Osaka, Japan, föreläste för skolbibliotekssektionen om sina erfarenheter vid den experimentella Senri-skolan. Skolan har två undervisningsspråk: japanska och engelska. Aoyama-Yazawa är själv en av skolans två tvåspråkiga skolbibliotekarier. Skolbibliotekarierna har en viktig ställning i skolan. Lärare har med hjälp av de två skolbibliotekarierna utvecklat ett mer västerländskt sätt att undervisa, dvs. frångått en traditionell föreläsningssstil till att kommunicera och

interagera mer med sina elever, t. ex. genom diskussioner.

Inom biblioteksbyggnadssektionen

höll Anne Bailey, chef för Toronto stads filialbiblioteksverksamhet, en föreläsning om hur filialbiblioteken renoverats i staden. Bailey konstaterade att filialer fyller en mycket viktig funktion i sina närmiljöer. Tidsenliga och trivsamma filialer bidrar till att öka den lokala befolkningens livskvalitet och filialerna fungerar som ett vardagsrum för hela områdets befolkning. Som utgångspunkt hade Toronto 99 olika filialbibliotek år 1998; de flesta var 30–80 år gamla och många var i behov av renovering. Man gjorde upp en plan för renovering av biblioteksfilialer, och under tidsperioden fram till 2008 har 17 filialer i sin helhet renoverats! Dessutom renoveras som bäst sex filialer och två helt nya filialer har byggts. Bailey berättade att staden har investerat 98 miljoner kanadensiska dollar för renovering av filialer, detta är ca 62 miljoner euro.

Bailey informerade vidare att filialerna i genomsnitt betjänar en befolkning mellan 20 000 och 50 000 invånare, inom en radie av 1,6 km. I medeltal har filialerna en yta mellan 10 000 och 15 000 square feet, dvs. mellan ca 930 och 1393 m². År 2007 fastställdes 10 000 square feet som minimiyta för filialer; tidigare hade minimiytan varit 7 000 square feet, dvs. ca 650 m².

Bailey berättade att man speciellt under perioden 2004–2007 har satsat på utrymmen för ungdomar; ungdomar har varit involverade i planeringsarbeten och man har kunnat skapa unika ungdomsutrymmen i filialerna. I många områden blev lokalbefolkningen i den mån intresserad av projekten att befolkningen samlade in pengar speciellt för att försköna bibliotekens gårdplaner.

Bailey konstaterade att det är viktigt att ha en vision för varje renoveringsprojekt. Man måste ta i beaktande att byggnaden har ett förflutet och att det står i växelverkan till sin närmiljö. Varje byggnad har sina unika egenskaper, som man ska ta fasta vid. Det är viktigt att ha ordentligt med tålmod: dylika projekt tar ofta många år att genomföra. Det är viktigt att vara i växelverkan med hela bibliotekspersonalen, gärna också med lokalbefolkningen och givetvis med lokala beslutsfattare.

Bailey lyfte fram att biblioteket ska ha "Street Presence", vara lättillgängligt och se inbjudande ut från olika håll, vilket kommunikationsmedel man än närmar sig biblioteket med. Och det är också allt viktigare att tänka "grönt": använd till exempel gärna

▲ Interiörer från Charlesbourgs bibliotek.

förnybart material och/eller lokalt tillverkat material/produkter.

Sektionen Libraries for the Blind fokuserade på hur man gör det egna biblioteket så tillgängligt som möjligt för personer som har nedsatt syn. Jon Hardisty, bibliotekarie vid RNIB (Royal National Institute of Blind People) i Storbritannien, talade om Clear Print. Clear Print är grundregler för hur tryckt material ska se ut, för att det ska vara tillgängligt för så många människor som möjligt. Fokus är till exempel på val av teckensnitt, storlek på teckensnittet, kontraster och navigering på sidan. Hardisty menade att fler människor än man tror har nedsatt syn och andelen ökar hela tiden, då befolk-

ningen når högre medelålder och till exempel diabetes, som kan orsaka nedsatt syn, blir allt vanligare.

Enligt Hardisty bör man ta i beaktande kontrasten mellan bakgrunden och den tryckta texten: mycket ljusa och mycket mörka färger skapar givetvis den starkaste och bästa kontrasten. Teckensnittet bör vara tillräckligt stort. Enligt Hardisty är storleken i de flesta böcker alltför liten: storlek 8–10 points (dvs. ca 0,28–0,35 cm) medan den borde vara åtminstone 12 (ca 0,42 cm). Hardisty berättade vidare att tydliga sans-serif-teckensnitt, såsom Arial, rekommenderas i allmänhet. Det finns dock inte klara bevis på att dessa teckensnitt skulle vara explicitare än vissa serif-teckensnitt. Det är också

▲ Interiörer från Charlesbourgs bibliotek.

viktigt att försöka använda gemener i så stor utsträckning som möjligt, och undvika kursiv stil och versaler, då det är svårare att identifiera dessa former (människor tenderar att läsa genom att minnas formen på ord).

Hardisty berättade också om några principer som underlättar navigering på sidor. Sätt alltid ut rubriker och sidnummer på samma plats, eftersom det tar längre tid för människor med nedsatt syn att navigera genom dokumentet. Text i horisontal riktning är givetvis enklast att läsa. Man bör också vara försiktig med användandet av bilder: de får inte placeras så att de stör textflödet. Använd hellre en enkel och tydlig layout än en dekorativ och komplicerad!

Lesley MacDonald kommer från Canadian National Institute for the Blind i Toronto. CNIB är en nationell organisation som ägnar sig åt forskning, utbildning och hälsofrämjande i frågor kring nedsatt syn. MacDonald pratade kring konceptet Universal Design. Konceptet definieras som konstnärlig och teknisk utformning av produkter och miljöer, så att så många som möjligt kan använda sig av dessa, inklusive barn, äldre, personer med nedsatt syn.

CNIB:s utrymmen i Toronto, tagna i bruk år 2004, är byggda just utgående från konceptet. MacDonald berättar att de vill att besökarna ska känna sig trygga och trivsamma. Till byggnaden kommer man längs

med gårdsgångar, några trappor utomhus finns det inte. I byggnaden använder man sig i stor utsträckning av automatik, t. ex. alla dörrar öppnas automatiskt. Mellan våningarna rör man sig med "talande" hissar. Möblerna är formgivna så att de ska kunna användas av alla besökare. Navigeringen i byggnaden underlättas genom en slags fjärrkontroll, som man kan låna vid receptionen. Apparaten avlossar audiomeddelanden runt om i byggnaden – en röst hjälper besökaren att hitta rätt.

Inom IFLA verkar också sektionen Rare Books and Manuscripts. R.H.I.S. Ranasinghe från Kelaniyas universitet i Sri Lanka berättade i sitt föredrag för sektionen om Nalanda Universitetet i Indien, verksamt från 600-talet fram till en musliminvasion år 1197. Nalanda var ett lärocenter i buddism och många lärda från olika håll av världen företog resor dit. Speciellt kinesiska munkar har efterlämnat noggranna skildringar över Nalanda universitet, vilket bidrar till kännedomen om forntida universitet.

Sjoerd Koopman, anställd vid IFLA:s högkvarter, berättade för Library History – sektionen om sin samling av postkort med biblioteksmotiv. Koopman har i sina samlingar postkort från över 100 olika länder, totalt 10 700 kort! Han konstaterade att postkortet inte enbart har samlarvärde, utan kan vara användbara även då man gör historisk forskning. Han äger till exempel 60-tal kort avbildande Bostons huvudbibliotek, ur vilka det framgår hur byggnadens utseende förändrats från ca 1900 fram till idag.

Under konferensen fick delegaterna också göra studiebesök till olika bibliotek. Annika och jag besökte Charlesbourgs nya bibliotek i distriktet Trait-Carré i Québec. I biblioteket, byggt år 2006, guidades vi runt av Peter Murphy, anställd vid Québecks stad (senior urban designer) och Eric Pelletier, arkitekt vid Croft Pelletier architectes, som planerat byggnaden. Presentationen av biblioteket fokuserade på de byggnadstekniska detaljerna, mindre på hur det är att arbeta som biblioteksanställd i detta bibliotek.

Biblioteket har en yta på 3 350 kvadratmeter. Byggnadens interiör och exteriör har ett tidlöst utseende med glasväggar och ljusa och dämpade detaljer av sten och trä. Arkitekterna berättade att de låtit speciellt den intilliggande kyrkan, men också hela omgivningen med sitt förflutna som en landsbygdsort, influera dem. Utmärkande för biblioteket var dess stora sluttande grästak, som faktiskt är det största för allmänheten tillgängliga grästaket i hela Nordamerika! Det var vanligt att biblioteksbesökare går

upp på taket med sina böcker, och tillbringar där en stund nedsjunkna i läsning. Taket avspeglar också den omtanke på miljön (grästak bidrar till att reducera den globala uppvärmningen och har en längre livslängd än vanliga tak), vilket i övrigt ofta lyste igenom hos olika kanadensiska föreläsare. Utmärkande för Charlesbourgs bibliotek var därutöver användningen av geotermisk energi för bibliotekets värmereglering.

Vid avslutningsceremonin 14.8 avtäckades den nationella kommittén för årets konferens, med Claude Bonnelly i spetsen, för ett fint arbete. Bonnelly konstaterade att fem års arbete nu är till sin ända. Mauro Guerrini, president för Milanos nationella kommitté, välkomnade i sin tur alla till konferensen i Milano år 2009. År 2010 står Brisbane, Australien, i tur och under ceremonin offentliggjordes värden för år 2011: San Juan, Puerto Rico. Även den avgående generalsekretären Peter Lor avtäckades på ett skämtsamt sätt av Claudia Lux med leksaksfåglar i avskedspresent (Peter Lor är en ivrig ornitolog). Den nya generalsekretären för IFLA, Jennefer Nicholson, presenterades.

Claudia Lux avslutade med att konstatera att vi lever i en föränderlig värld och vi biblioteksmänniskor ska alltid komma ihåg att marknadsföra våra bibliotek för att säkerställa en hållbar utveckling för biblioteken!

Efter en händelserik vecka reste Annika och jag tillbaka till Finland. Konferensen är verkligen något enastående i biblioteksvärlden, med en mängd intressant information att smälta och eventuellt sätta i praktik när man kommit hem. Det praktiska fungerade bra på konferensen; utrymmena var ändamålsenliga och det fanns en mängd vänliga funktionärer som gärna hjälpte delegaterna om de hade frågor. Och brist på intressanta föreläsningar var det verkligen inte. Milano-konferensen nästa!

Québecks höjdskillnader är stora. En bergbana, funicular, transporterar människor mellan den övre och nedre stadsdelen. ►

atelier
la pomme

RESTAURANT
SOUS
LE
FORT

look

Bistro Sous Le Fort

UNIQUE

▲ Det berömda hotellet Fairmont Le Château Frontenac är ett av Québecs landmärken.

IFLA Québec 2008

Information Technology Section

Text och foto: **Annika Lund**
Specialbibliotekarie
vid Stadsbiblioteket
i Jakobstad

IFLA:s sektioner står för en stor del av utformningen och planeringen av programmet under IFLA's årliga konferenser. Varje sektion leds av ett sektionsutskott.

IFLA:s Information Technology Section skall bevakna och bidra till informationsteknikens utveckling på bibliotek och i andra informationsorganisationer. IT-sektionens utskott har 20 permanenta medlemmar. Dessutom kan vem som helst av konferensdeltagarna be om att få närvara vid utskottets möten. Under nuvarande period är Reinhard Altenhöner (Tysklands nationalbibliotek) ordförande för sektionsutskottet och sekreterare är Alenka Kavčič-Čolić (Sloveniens nationalbibliotek). Edmund Balnaves från Prosentient Systems i Australien är

informationsansvarig och sköter bl.a. det praktiska arbetet med sektionens nyhetsbrev.

Finlands svenska biblioteksörening har en representant i sektionsutskottet, Robin Fortelius. Då Robin i år var förhindrad att delta representerades föreningen under arbetsmötena istället av mig. I år hölls som brukligt två möten, ett möte innan konferensen startar, lördagen den 9.8 och ett avslutande och sammanfattande möte fredagen den 15.8.

Årets arbetsmöten koncentrerade sig till en stor del på planeringen av sektionens kommande aktiviteter. I samband med nästa års WLIC-konferens arrangerar sektionen en satellitkonferens i Florens. Satellitkonferensen kommer att behandla Bibliotek 2.0. Här återger jag några av de ärenden som diskuterades:

Diskussionsgrupp för Bibliotek 2.0

Vid WLIC i Durban år 2007 kom ett förslag upp om att skapa en diskussionsgrupp kring Web 2.0-frågor på bibliotek. Vid sektionsutskottets andra möte i Durban godkändes förslaget, och efter att tillräckligt många underskrifter samlats in kunde gruppen bildas. Gruppen initierades av Patrick Danowski (Berlins stadsbibliotek) och sponsras av IT-sektionen. Diskussionsgruppen hade vid årets konferens i Québec sitt första egna möte.

Patrick Danowski var också ordförande vid diskussionsgruppens programpunkt: "Libraries and Web 2.0 – sharing bibliographic data-reuse and free licenses for the 'product' of libraries". Programmet utgjordes av en paneldebatt kring frågor om fria bibliografiska data. I paneldiskussionen deltog Stephen Abram (Sirsi Dynix), Karen Calhoun (OCLC) Sally McCallum (Library of Congress) och Patrick Peiffer (Creative Commons). I debatten efterlystes en mera sofistikerad diskussion kring att ge ut bibliografiska metadata fritt för alla. Pandeldeltagarna var delvis lästa i sina positioner där var och en företrädde sina intressen. En slutsats man kunde dra är att alla inblandade organisationer istället borde inrikta sig på samarbete.

Diskussionsgruppen kring Bibliotek 2.0 kommer att fortsätta sitt arbete och aktivt delta i planeringen av den kommande satellitkonferensen i Florens 2009.

Sektionens nyhetsbrev

Sektionens informationsansvarige, Edmund Balnaves, har framgångsrikt arbetat med sektionens nyhetsbrev, som utkommer två gånger i året. I år blev nyhetsbrevet nominerat som årets bästa nyhetsbrev, och var snubblande nära en vinst. Nyhetsbrevet innehåller bl.a. rapporter från hela världen kring temat informationsteknik på bibliotek, bokrecensioner, och givetvis information om sektionens program vid kommande konferenser. Nyhetsbrevet är fritt tillgängligt på sektionens webbsidor.

IFLA:s nya webbplats

Sektionsutskottet fick genom Edmund Balnaves också information om planerna för IFLA's nya webbplats. Den nuvarande webben är nu ca 10 år gammal

och en förnyelse behövs. Arbetet med att förnya IFLA:s webbplats inleddes i januari 2008. Ledare för projektet är Fiona Bradley. Representanter för alla sektioner har deltagit i planeringsarbetet.

Förnyelsearbetet inleddes genom att en användarundersökning angående önskemål om den nya webbplatsen genomfördes i januari 2008 via IFLA'L (IFLA's allmänna sändlista).

Följande saker prioriterades högt bland deltagarna

möjligheter att själva kunna föra in information och nyheter på webbplatsen

möjligheter att kunna följa med vad som sker inom andra sektioner än den egna.

möjligheter att lätt kunna kommunicera med andra genom olika sociala forum

Målsättningen för den nya webben är således att IFLA förutom att kunna rapportera och informera om egna aktiviteter, också ge sektionernas medlemmar möjlighet att delta själva mer aktivt än tidigare. Webbplatsen blir mer än tidigare flerspråkig till sitt innehåll. Som publiceringsprogram för den nya webbplatsen valdes CMS-systemet (Content Management System) Drupal.

På den nya webben kommer man att kunna delta i diskussionsforum samt läsa och bidra till bloggar och wikis. Man kan informera om de egna aktiviteterna genom att lägga in nyheter, evenemang och blogginlägg. De informationsansvariga inom sektionerna kommer att kunna samarbeta kring dokument, ladda upp nyhetsbrev och starta egna diskussionsgrupper och wikis.

Utbildning i att använda det nya uppdateringssystemet ordnas för sektionernas informationsansvariga och andra styrelseledamöter både online och vid kommande konferenser. Teman kommer att vara att skriva för webben, att använda Drupal och att skapa och upprätthålla sociala forum på Internet. Sektionsutskotten kan ha flera ansvariga för de egna webbsidorna.

En förhandstitt på den nya webbplatsen fick man på årets WLIC i Québec. Lansering blir det i januari 2009.

Nominering till IFLA Journal

Sektionsutskottet skall varje år nominera ett föredrag, som hållits under den egna sektionens programpunkter för IFLA Journal. I år föll valet på Anthony Brownes och Christine Rooney Brownes föredrag: "Punching above our weight – a small Scottish library service joins the global community". Föredraget presenterades under programhelheten "Enabling access to the global library – small is beautiful: distributed deployment of library services for small and special libraries".

I artikeln presenteras ERLIS (East Renfrewshire Library and Information Service) och deras väg till en mer Bibliotek 2.0-anpassad webb. Man får en noggrann beskrivning av processen och de problem och utmaningar som funnits under vägen.

ERLIS är en sammanslutning av 10 kommunala bibliotek som tillsammans har ett befolkningsunderlag på ca 90 000. ERLIS hade inte budgeterat skilt för en egen 2.0-anpassad webb. Man beslöt istället att försöka hitta en grätjänst för ändamålet. I projektets inledningskede testades noga olika alternativ. Valet kom slutligen att stå mellan Bebo, Facebook och MySpace. Valet föll på Facebook, som man ansåg hade den sidstruktur som bäst passade för organisationer av bibliotekstyp. En Facebooksida byggdes sedan upp för vart och ett av de 10 biblioteken. Informationen från bibliotekets ordinarie statiska webbsida fördes över till Facebook. Personalen utbildades i att använda den nya tjänsten och att interagera på webben. Samtidigt marknadsfördes den nya sociala bibliotekswebben i media och genom skyltning. En lanseringsdag valdes och Facebooksajten kunde starta med pompa och ståt.

ERLIS Facebookprojekt har varit en succé och har gett biblioteken en massa positiv PR. Försöket har också gett ekonomisk utdelning genom att ERLIS fått ett stipendium, som gör att man kan fortsätta att utveckla sina 2.0-tjänster. Planer finns på mer användarutbildning, podcasting och en litteraturblogg.

Som läsare/åhörare slås man av den effektiva marknadsföring som ERLIS förstätt att göra. Artikeln kan i sig ses som en stegför-steganvinsning för andra bibliotek som vill göra liknande experiment. Utskottsmedlemmarna betonade speciellt att presentatörerna lyckades få publiken med sig, de var verkligen entusiastiska för sitt ämne.

Nästa års konferens och prekonferens

Nästa års WLIC går av stapeln i Milano 23–27 augusti. Konferensens tema är: "Libraries create futures: building on cultural heritage". Olika förslag till tema för sektionens program diskuterades. Förslag som kom

fram var t.ex. den nya teknologins inverkan på användarna, nya system, semantiska webben, och nya implementeringar av web services. Troligen kommer sektionen att försöka samarbeta med andra sektioner kring programinnehållet, eftersom det visat sig väldigt lyckat bl.a. under årets konferens.

I samband med konferensen planeras en satellitkonferens under temat Bibliotek 2.0. Satellitkonferensen går av stapeln i Florens den 19–20 augusti. Prekonferensen är två dagar lång och den första dagen kommer att presentera en teoretisk infallsvinkel till ämnet medan den andra dagen utformas som en workshop. Sektionen kommer att ansvara för programinnehållet medan de praktiska arrangemangen sköts av de italienska arrangörerna.

Övriga ärenden

Under årets möten diskuterades också RFID-teknik på bibliotek. Det finns ett problem p.g.a. de krav på dataskydd som EU ställer och de möjligheter som RFID-leverantörerna har att tillgodose dem. Ett utlåtande skall ges via sektionen till IFLA's högkvarter som sedan kan förmedla det till EU.

Reinhard Altenhöner rapporterade om aktiviteterna vid eIFL-net/FOSS. Projektet startade år 2007 och har sitt högkvarter i Kanada. Målsättningen är att ge utvecklingsländer tillgång till OpenSource programvara på bibliotek. Deltagande länder är bl.a. Malawi, Mali, Kenya, Nepal och Palestina. En ny intressegrupp som berör samma frågor kommer troligen också att bildas inom sektionen. Gruppen kommer att koncentrera sig på frågor som gäller IT-utvecklingen i U-länderna och skall få namnet "Library systems in undeveloped areas"

Utskottet utvärderade också årets programpunkter och konstaterade att det varit lyckat att kombinera program med andra sektioner inom IFLA. Det fungerar också fint att ha programpunkter som är workshopbaserade och inte enbart föreläsningar.

Slutligen startade förberedelserna för WLIC i Brisbane 2010, där sektionen också planerar att genomföra en satellitkonferens. Tema i Brisbane är "Knowledge use in indigenous cultures" och sektionen kommer att planera sitt tema utgående från den rubriken.

Läs mer

- IT-sektionens hemsida: <http://www.ifla.org/VII/s21>
- eIFL-net (Electronic Information for Libraries): <http://www.eifl.net>
- eIFL-FOSS (Free Open Source Program for Developing Countries): <http://www.eifl.net/cps/sections/services/eifl-foss>
- IFLA's WLIC i Milano 2009: <http://www.ifla.org/IV/ifla75>

▲ Konferensdeltagare utanför Kuddnäs.

Årskonferensen i Nykarleby

Text: **Hanna Kuoppala**

Foto: **Anita Pitkäkangas**
och **Hanna Kuoppala**

Årets konferens hölls i Nykarleby 4–5.9 under temat "Inclusive library – det tillgängliga biblioteket". Runt 50 medlemmar deltog i programmet, som bestod av flera fina föreläsningar, vilka alla på något sätt berörde ämnet bibliotekens tillgänglighet – hur vi på bästa möjliga sätt ska bemöta kunder med funktionshinder. Temat passar bra för alla typer av bibliotek, och är ständigt aktuellt. Största delen av programmet hölls i Kristliga folkhögskolans festsal, och inkvarteringen skedde i skolans internat i enkel- eller dubbelrum. I den vackra matsalen bjöds deltagarna på både frukost och lunch under de två konferensdagarna.

Torsdagen inleddes med en föreläsning av Carola Lithén. Hon talade under rubriken "Kultur för alla? – hinderfri miljö och tillgänglighet". Hon påpekade bl.a. att alla handikapp inte är synliga, och att de

som har kognitiva nedsättningar eller inlärings-svårigheter också har rätt att känna sig bekväma på biblioteket. Hon poängterade även att tillgänglighet i slutändan handlar om demokrati, alltså att samhället ska erbjuda lika möjligheter för alla att delta.

Följande talare var Sven-Olof Isaksson, specialutbildare inom Invalidförbundet. Han redogjorde för lagar och förordningar som berör tillgängligheten.

Därefter berättade projektledare Sunniva Ekbohm kort om projektet Läsglädje, som kommer att pågå under tiden 2008–2010, och vars målsättning är att skapa läsglädje och uppmuntra till läsning på svenska samt att stärka bibliotekens roll som svenskspråkiga kulturella rum på svensk- och tvåspråkiga orter. Projektets målgrupp är vuxna och småbarn samt bibliotekarierna i svensk- och tvåspråkiga kommuner.

Efter lunchen fortsatte programmet med en intressant föreläsning av Inger Edebro Sikström, bibliotekschef vid Umeå stadsbibliotek. Hennes rubrik var "För alla på lika villkor – en vision att bara drömma

om?”. Vi fick höra om hur man i Umeåregionen samarbetar mellan olika bibliotek för att öka tillgängligheten och stärka samtliga bibliotek. För att öka tillgängligheten har man bl. a. översiktskartor, lättlästa skyltar, symboler och färgkodning. Man har också utvecklat något som kallas ”Det talande biblioteket”, dvs. ett AudioIndex, vid Umeå stadsbibliotek. Detta index är ett världsunikt hjälpmedel för synskadade, vilket gör det möjligt att med hjälp av en fingerläsare kunna gå längs en bokhylla och peka på talböckerna, och via talsyntes få kortfattad information om vad böckerna handlar om.

På eftermiddagen fick vi ännu ta del av två presentationer om Datero. Camilla Rönnholm, pedagogisk handledare på Datero, och Sonja Haga-Erickson, talterapeut och poliklinikansvarig vid Tikoteket, berättade om vilka lånematerial och läshjälpmiddel de har att erbjuda. Datero föreningen jobbar med att öka utbudet av utlåningsmaterial till personer med funktionshinder, med särskild inriktning på pedagogiska och habiliterande dataprogram.

När dagens föreläsningar var över var det dags för en guidad rundtur på Kuddnäs, författaren Zacharias Topelius barndomshem. Bosse Kronqvist visade oss runt i hemmet och berättade inspirerat om Topelius. Transporten till Kuddnäs och middagen ordnades med buss.

Kvällsprogrammet bestod av middag vid Juthbacka herrgård, med underhållning av Jepokryddona, som dock denna kväll var reducerade till en trio. De bjöd på några fina musikaliska nummer.

Fredagens första programpunkt var föreningens lagstadgade höstmöte. Sedan följde Ulla-Stina Åmans föreläsning om LL. LL:s mål är att förenkla, förklara, och lyfta fram det centrala i en text. Språket är lättläst (LL), dvs. det är enklare än standardspråk både gällande ordförråd, uppbyggnad och innehåll. Åman poängterade också att LL är en demokrati-fråga samt ett hjälpmedel för att öka tillgängligheten till kulturen och informationen för personer med ett läshandikapp.

Sedan följde ett föredrag om Celia, biblioteket för synskadade, av Minna von Zansen, servicechef vid Celias bibliotekstjänster. Syftet med Celia är att öka jämställdheten genom att främja läshandikappades tillgång till kunskap och litteratur. Man producerar och lånar talböcker, elektroniska böcker, punktskriftsmaterial och annat specialmaterial.

Den sista föreläsningen hölls av Sonja Londen från Svenska hörselbundet. Hon berättade bl.a. om olika saker man bör tänka på när man möter en person som har en hörselskada, som att inte skrika, och att undvika bakgrundsljud. Det är också viktigt att vara tydlig i sitt kroppsspråk och i sin mimik, något att tänka på i bibliotekens kundbetjäning.

Dagen fortsatte med ett besök vid Yrkestränings-skolan Optima i Nykarleby. Där fick vi höra om hur man arbetar på skolan, som ordnar anpassad undervisning på andra stadiet, och vi fick även en rundtur i skolans utrymmen.

Konferensen fick en trevlig avslutning med kaffe och tårta vid Nykarleby stadsbibliotek.

▲ Österbottiska sektionens ordförande Katriina Strandwall överrättade FSBF:s pokal till ordförande Robin Fortelius för hans arbete med biblioteken.fi.

▲ Inger Edebro Sikström från Umeå stadsbibliotek föreläste om det innovativa biblioteksarbetet i Umeåregionen.

▲ Under pauserna kunde deltagarna bekanta sig med de olika utställarna. Här ser vi Lärums bord.

Fackföreningarna för bibliotekspersonal

Text: **Henrik Lenck och Tove Selkälä**

Fackföreningarna som kort presenteras i denna artikel är de som var med i Minerva-samarbetet 2007. Tillsammans med biblioteksföreningarna Finlands Svenska Biblioteksförening, Suomen Kirjastoseura–Finlandsbiblioteksförening och Suomen tieteellinen kirjastoseura – Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund gav dessa fackföreningar ut en skrift, "Biblioteket leder från kaos till kosmos", i kampen för bättre lön för bibliotekspersonal. Informationen om fackföreningarna är tagna från deras egna hemsidor och där kan ni också läsa mera om dem.

INA

Informaatioalan Akateemiset/Akademiska informationsspecialister
<http://www.informaatioalanakateemiset.fi>

Vem kan bli medlem? INA är en fackförening för bibliotekarier, informatiker och andra informationsspecialister. För att bli medlem i INA bör man arbeta vid universitets-, högskole- eller forskningsinstitutsbibliotek. Det krävs också att man har en högre högskoleexamen samt avlagt studier i biblioteks- eller informationsvetenskap eller informationsförvaltning. Dessa studier kan ha utförts vid universitet eller yrkeshögskola. Vid universitetsstudier gäller det att ha avklarat ämnesstudier i informationsförvaltning, men INAs styrelse kan även godkänna en medlem som har avlagt minst 20 studieveckor inom området.

Allmänt. INA hör till Forskarförbundet som i sin tur hör till Akava. Som medlem i INA hör man till Lärarnas arbetslöshets-

kassa. Medlemsavgiften hos INA är 1,1 % av bruttolönen eller 5 €/månad för medlemmar utan löneinkomster.

Medlemsförmåner. Till medlemsförmånerna hör bl.a. tidskriften Acatiimi, Akavakalendern, juridisk rådgivning, ansvars- och rättskydds försäkring samt rese- och olycksfallsförsäkring.

JHL

Julkisten ja Hyvinvointialojen liitto/Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena
<http://www.jhl.fi>

Vem kan bli medlem? JHL är ett fackförbund som bevakar löntagarnas intressen inom den offentliga sektorn. Medlemmarna i JHL arbetar inom alla branscher i kommunen och statsförvaltningen. Man kan bli medlem i JHL om man är anställd av staten, kommunen, församlingen eller ett aktiebolag eller affärsverk som ägs av dessa. Även personer som arbetar för en allmännyttig förening eller ett företag som producerar tjänster åt offentliga sektorn kan ansöka om medlemskap. Personer som arbetar i motsvarande branscher eller studerar till yrken som motsvarar branscherna kan också ansöka om medlemskap i JHL.

Allmänt. Förbundet JHL består av närmare 800 olika fackföreningar. Medlemsavgiften för 2008 är 1,35 % av bruttolönen varav 0,30 % betalas till arbetslöshetskassan. De medlemmar som inte har någon löneinkomst betalar minst 5 €/månad i avgift. Av JHL:s medlemsavgifter går 20 % till JHL-föreningens verksamhet.

Medlemsförmåner. Medlemsförmåner hos JHL är bl.a. en medlemsförsäkring som omfattar: reseförsäkring, olycksfallsförsäkring och ansvarsförsäkring. JHL har även

egna stugor i t.ex. Lappland som medlemmarna får hyra.

Jyty

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto/ Offentliga och privata sektorns funktionärsförbund
<http://www.jytyliitto.fi>

Vem kan bli medlem? Jyty är en intresseorganisation för anställda i den kommunala och församlingssektorn samt personer anställda av arbetsgivare inom motsvarande sektorer. Jyty är till för anställda inom när- och välfärdsservice.

Allmänt. Jyty har ca 300 olika medlemsföreningar. Största delen av medlemmarna är kvinnor. Medlemsavgiften i Jyty varierar och är beroende av till vilken medlemsförening man hör. Avgiften som upp bärs av medlemmarna består av både avgiften till Jyty-förbundet och den underförening man hör till. Medlemsavgiften till arbetslöshetskassan ingår i förbundsmedlemsavgiften.

Medlemsförmåner. Som medlem i Jyty får man bl.a. dessa förmåner: fritids- och reseförsäkring, tidskriften Jyty, juridisk hjälp, fritidsförmåner som rabatt på stugor, hotell och båtresor.

KUMULA

Kuntien asiantuntijat/Kommunala specialister
<http://www.kumula.net>

Vem kan bli medlem? Som medlem i Kumula accepteras en person som jobbar i ledande, självständig eller expertställning inom kommunsektorn (kommun, församling eller aktiebolag som till största delen

ägs av en kommun). Även studerande inom yrkessektorerna vid universitet eller högskolor kan ansöka om medlemskap.

Allmänt. Kumula hör under paraplyorganisationen Akavas Specialorganisationer rf. som är det sjätte största medlemsförbundet i Akava. Medlemsavgiften till Kumula är 1,1 % av bruttolönen, semesterersättningen och naturaförmånerna. Av studerande uppbärs medlemsavgift endast om man uppfyller kraven för arbete.

Medlemsförmåner. Som medlem i Kumula får man bl.a. dessa förmåner: juridisk hjälp, rese- och fritidsförsäkring, tidskriften Yhteenveto och rekreativsmöjligheter.

YHL

Yliopistojen ja tutkimusalan henkilöstöliitto/Universitetens och forskningssektorns personalförbund
<http://www.yhl.fi>

Vem kan bli medlem? Medlemmar i YHL finns vid universiteten och andra enheter som hör nära samman med universitet och forskning. Utbildningsstyrelsen, Centret för internationellt personutbyte CIMO, Finlands Akademi samt Räddningsinstitutet.

Allmänt. YHL har 20 medlemsföreningar och är det största fackförbundet inom universitetsvärlden. Alla medlemmar i YHL hör till Arbetslöshetskassan för statstjänstemän. YHL hör under Löneorganisationen Pardia som i sin tur hör under Tjänstemannaförbundet STTK. Medlemsavgiften varierar.

Medlemsförmåner. Bland medlemsförmånerna för YHL finns: juridisk hjälp, försäkringsförmåner, tidningen Universitas och rekreativsmöjligheter.

▲ Gruppen Bellman Ensemble uppträdde på Apoteksmuseet.

Vårnöte i Åbo

Text och foto: **Tove Selkälä**

En solig vårlördag (10.5) samlades tolv av föreningens medlemmar till vårmöte i Teologicum vid Åbo Akademi. Omgivna av böcker och vackra takmålningar började vi mötet med smörgåsar och kaffe.

Till ordförande för mötet valdes Leena Jansson och till sekreterare Gunilla Jansson. Protokolljusterare och rösträknare blev Ringa Sandelin och Airi Forssell.

Förslaget till verksamhetsberättelsen för 2007 presenterades av Robin Fortelius och godkändes med några mindre förändringar. Frågan om medlemsantal och inbetalning av medlemsavgifter diskuterades. Diskussion fördes även kring sammanslagningen av biblioteksforeningarna som har varit aktuell de senaste åren. Det kunde konstateras att FSBF upplevs som viktigt och uttryckligen det att föreningen är svenskspråkig.

Bokslutet för 2007 presenterades av kassör Maria Österman-Lastuniemi. Revisionsberättelsen lästes upp av Robin Fortelius eftersom båda revisorerna var förhindrade att delta i mötet. Revisorerna påpekade att föreningens utgifter nu två år i rad har överstigit inkomsterna och uppmanat styrelsen till bättring. Revisorerna föreslog även att föreningen borde anlita en yrkesrevisor och

att vårmötet borde hållas tidigare än maj. Diskussion fördes kring revisorernas åsikter och styrelsen ansåg att det nog finns möjligheter till att göra besparingar. Bokslutet godkändes och styrelsen fick ansvarsfrihet för år 2007.

Efter mötet fick deltagarna chansen att komma upp på Åbo Akademi's biblioteks tak. Utsikten därifrån var otroligt fin. Man ser ut över stora delar av Åbo. Sedan fortsatte vi mot Apoteksmuseet med Airi Forssell som guide. På vägen fick vi höra om olika personer som verkat i Åbo historia och olika byggnader samt statyer.

Promenadens slutmål var Apoteksmuseet som ligger på Västra Strandgatan. Apoteksmuseet ligger i den Qvenselska gården som är den äldsta bevarade borggården i Åbo. Gården har byggts ca 1700 och visar nu hur apotekarfamiljen har bott. I den senare byggda butiksflygeln har ett apotek i 1800-talsstil inretts. Där finns apoteksföremålsdonationer från olika håll av landet, apotekaren Åke Lydmans samling. Även här fick vi ta del av Airis djupa och mångsidiga kunskaper när hon guidade oss omkring på museet. Som en extra överraskning under museibesöket bjöds deltagarna på musik. Det var gruppen Bellman Ensemble, ledd av Peter Lumme, som framförde musik av Bellman.

Dagen avslutades med middag på restaurangbåten Svarte Rudolf där vi fick njuta av god mat och trevlig samvaro.

▲ Netta Möller-Salmela från Hangö bibliotek kan konsten att berätta en saga och lär gärna ut den åt andra.

Seminarium i läsglädjens tecken

Text och foto:

Sunniva Ekbohm

<http://www.lasgladje.fi>

Litteraturtips

Merete Mazzarella,
Där man aldrig är
ensam. Om läsandets
konst. Söderströms
1999.

Fler tips till läsfrämjarverksamhet finns på projektets hemsida: www.lasgladje.fi, under rubriken Seminarium.

Läsandet och berättandet var i fokus på Läs-glädje-seminariet 3.10 i Vasa. Ann-Christine Snickars kåserade om läsandets konst. Agneta Möller-Salmela och hennes papegojhanddocka tog oss till sagans magiska värld där det lilla djuret visar stort mod. Workshopen resulterade i många användbara idéer till läsfrämjarprojekt för olika målgrupper.

Biblioteksföreningens nya läsfrämjarprojekt Läs-glädje 2008–2010 som finansieras av Kulturfonden höll sitt första seminarium 3.10 i Vasa stadsbibliotek. Närmare 40 deltagare främst från biblioteken i Öst-erbotten, men även från Åbo och Åland, samlades i Draama-salen.

I och med seminariet där projektets färggranna och roliga affisch med bild av Pia Holm lanserades, profilerade sig projektet. Att så många seminariedeltagare ställt upp visar att behovet av läsfrämjande verksamhet för de allra yngsta och vuxna är stort. Seminariet gav även utrymme för åsikten att biblioteksfolk ska kunna sätta gränser för vad de ska

ordna för gruppverksamheter utöver det vanliga biblioteksarbetet.

Närvaro och mod

I sin föreläsning med rubriken "Vad är läsglädje för ett tillstånd?" tangerade kulturredaktör Ann-Christine Snickars litteraturterapi som införts i Finland av psykologen, docent Juhani Ihanus. Att samlas kring berättelser har en terapeutisk effekt, diskussionerna eteråt skapar gemenskap och ger ett forum för utbyte av reflektioner om allt från berättarteknik till djupa livsfilosofiska frågor. Ann-Christine efterlyste högläsningssgrupper för vuxna av berättelser med inslag av kärlek och sex, t.ex. av Boccaccios Decamerone. Att skräcklitteratur upplever en renässans bevisas av det stora intresset för författare som H.P. Lovecraft (1890–1937).

Biblioteksfunktionär Agneta "Netta" Möller-Salmelas seminarieföreläsning, som avslutades av smakprov på sagorna hon brukar berätta på sin arbetsplats Hangö bibliotek, väckte stort intresse bland åhörarna. Projektet kommer att erbjuda en uppfölj-

Läsglädje 2008–2010 är ett läsfrämjarprojekt med målsättningen att skapa aktiviteter med utgångspunkt i biblioteken för att stimulera läslusten för läsning på svenska. Projektet vill stärka bibliotekens roll som svenskspråkiga kulturella rum på svensk- och tvåspråkiga orter. Läsglädje-aktiviteterna riktar sig till vuxna och småbarn.

ning i form av Nettas Idédagrar avsedda för landskapsbiblioteken med inbjudna biblioteksanställda från regionen.

Nettas verksamhet i Hangö riktar sig till läsare i alla åldrar, men barnen har ett alldeles eget rum på biblioteket, inrett för att illustrera sagorna som hon brukar berätta. Dygden mod är den gemensamma nämnaren för alla sagor och berättelser denna höst i Hangö. Enkla men finurliga knep skapar sagostämning – Netta dämpar belysningen i sagorummet och tar fram ficklampan för att belysa bilderna i boken hon läser, eller snarare återberättar fritt.

– När högläsning fungerar, utstrålar personen som läser närvaro och koncentration. En monoton, frånvarande röst väcker inget intresse för berättelsen, förklarar Netta hemligheten bakom att förmedla berättelser som högläsning.

Till Nettas repertoar hör massagesagor där åhörarna delas in i par medan Netta berättar sagan och samtidigt visar hur hon masserar en av åhörarnas ryggar, för de andra att ta efter. Sagan blir på så sätt bokstavligen mer konkret och en intensivare inre resa med möjligheter för att skapa egna, inre bilder.

Idéer från Nyland

Innan seminariet avslutades av workshopen, visade Wasa teater en del av sin turnépjäs Världens bästa böcker. Här var det Don Quijote, Sancho Panza och Dulcinea som galopperade mellan bokhyllorna. Avsikten är att föreställningen ska beledsagas av publikarbete; t. ex. diskussioner om litteraturen som förekommer i pjäsen.

▼ **Eva Wilenius och Britt Hellström hade rest från Esbo respektive Kyrklätt för att dela med sig av sina bästa läsfrämjartips.**

Bibliotekarie Eva Wilenius var inbjuden för att inleda workshopen med att berätta om läsfrämjarverksamheten i Esbo stadsbibliotek. Babypoesi har visat sig fungera bra. När biblioteket bjuder in på förhand kontaktade målgrupper för t.ex. bokprat är en kopp té eller kaffe en bra öppning för sammankomsten.

– Jag har slutat upp att bara göra reklam med hjälp av affischer för verksamhet på biblioteket, deltagarna ställer inte alltid upp. Det bästa är att på förhand kontakta och bjuda in den utvalda målgruppen som kan vara t. ex. en martha-förening, förklarar Eva.

Eva Wilenius har samlat på sig goda och roliga idéer som gör ett besök i biblioteket till en spännande upplevelse. Här ett urval:

- De flygande kappsäckarna. Barnfamiljer erbjuds möjligheten att hämta och låna kappsäckar med barnböcker. För att få böcker som passar just dem, har de på förhand fyllt i barnets ålder och genrepreferenser.
- I ett hörn av barnavdelningen finns varje vecka ett nytt boktips.
- Bibliotekstrubadur.
- Samarbete mellan vuxen och barnavdelningen: sagostunder för pappor och barn med manliga skådespelare som också bokpratrar för papporna.

Biblioteksfunktionär Britt Hellström från Kyrklätt bibliotek var den andra workshopinledaren. Till sina erfarenheter från barnverksamheten kan hon räkna till och med övernattnings på biblioteket med en skolklass.

– Jag kände läraren från tidigare, vårt samarbete fungerade bra, det var förutsättningen för att jag ställde upp och roligt var det, förklarar Britt.

Kreativ workshop

När seminariet deltagarna indelades i sex grupper för att diskutera fram nya idéer till Läsglädje-aktiviteter var de väl förberedda för uppgiften. Idéerna strömmade till:

- Sagofester med tema.
- Teckningstävlingar med utställning och priser.
- ”Bokburken”, tematiserad högläsning av fack- och skönlitteratur för de yngre.
- Besök på t. ex. ett ”katthus” åtföljt av biblioteksbesök med högläsning ur böcker om djur, bokprat.
- Träffar där deltagarna beskriver sina favoritpersoner i litteraturen.
- Grupper för arbetslösa, bokprat om böcker som kan utveckla de egna intressena.
- Litteraturcirkel för ”urinvänare” och invandrare. Böcker som K. Hosseinis Flyga drake ger ”urinvänarna” en bild av miljön som invandrare lämnat bakom sig. Invandrarna behöver boktips på svenskspråkiga böcker skrivna på ett språk som de förstår.

Att seminariet tack vare frikostiga Kulturfonden ännu kunde avslutas av en gourmetmiddag på traditionsrika Vasarestaurangen Svenska klubben uppskattade alla som var med.

Nästa Läsglädje-seminarium är planerat till den 17 april 2009. Platsen är då Åbo stadsbibliotek.

Ansök om morotspeng!

Alla bibliotek, med undantag av biblioteken på Åland, har möjlighet att ansöka om en ”morotspeng” på 200–600 euro för aktiviteter, dock inte författarbesök, som stöder Läsglädje-projektet. Totalsumman är 20 000 euro. Intresserade ombuds mejla sin ansökan med projektbeskrivning och kostnadskalkyl till projektledaren, epost: sunniva.ekbom@gmail.com. Redovisningen för avslutad Läsglädje-verksamhet skall även bestå av en kortfattad text om den verksamhet man anordnade i bibliotekets regi, vilken kommer att publiceras på www.lasgladje.fi som inspiration för andra bibliotek.

Ansökningar emottas kontinuerligt under den 18 månader långa projektperioden som avslutas 15.2.2010.

Bekanta dig även med Kulturfondens nya projekt Kultur på dagis. Biblioteksfolk kan även ansöka om pengar för verksamhet på dagisen därför: www.kulturiskolan.fi/dagis.

LÄS
G L Ä D J E
2008-2010

www.adlibris.com

Låga priser

3 miljoner titlar

Snabba leveranser

Frakt 2,90 per beställning

Vi erbjuder även biblioteksspelare samt
plastning och biblioteksutrustning av böcker

Plastade böcker oavsett utrustning: 3 euro exkl. moms

Biblioteksband oavsett utrustning: 10 euro exkl. moms

Endast något/några av följande alternativ: 3M stöldskydd,
egen etikett, egen stämpel, RFID-etikett: 1 euro exkl. moms

Läs mer på www.adlibris.com eller kontakta oss via info@adlibris.com

adlibris.com

NORDENS STÖRSTA BOKHANDEL

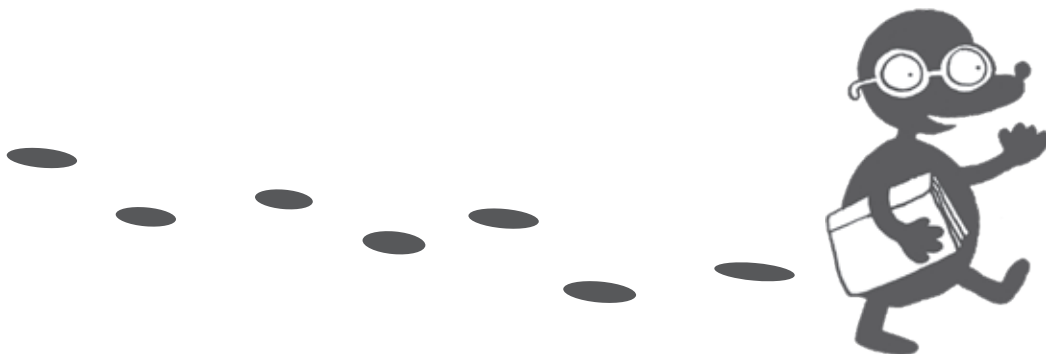

Bild: Kaisa Leka

Berättelsen om Ossian

av Nina Kihlman

Sommaren 2006 fick biblioteken i Östra Nyland en gemensam maskot, mullvaden Ossian (se Bibban 3/2006). Nu får vi ta del i hur det kom sig att Ossian flyttade in på Borgå stadsbibliotek och blev maskot för de östnyländska biblioteken.

Det var en gång en mullvad som hette Ossian. I årtal bodde han på den plats där stadsbiblioteket i Borgå nu står. På den tiden var det jord och gräs och stenar runt omkring honom och gräsrotterna kittlade honom mellan öronen. Fast hans öron syns inte. Den som bor under marken behöver inte ha öron och höra så mycket. Ossian bodde långt nere i jorden. Han grävde långa gångar i alla väderstreck. Han åt maskar, det är det bästa mullvadar vet. Han tyckte alldeles särskilt om långa feta daggmaskar, han hade skafferiet fullt av dem.* Ja, på det hela taget var Ossian en mycket lycklig mullvad. Han hade ett härligt hem, med trasmatör i de långa gångarna som han grävt med sina stora labbar, en ljuvlig mjuk soffå i vardagshålan hade han också. Där brukade han ligga och läsa om eftermiddagarna. Han hade mängder av böcker som låg i högar överallt i hans lilla vardagshåla. För mullvaden Ossian var en riktig bokmal. Han älskade att läsa.

Men en morgon vaknade Ossian av ett förfärligt brak. Åh, vad är det som händer, hann han tänka och

---

* **Ett skafferi** är ett kallt skåp där man förvarade sin mat på den tiden när det ännu inte fanns kylskåp. Men Ossian är inte förtjust i elektricitet, som kylskåp behöver för att fungera, därför vill han hellre ha ett skafferi, men så har han också bara maskar och mull i skafferiet.

i nästa sekund for han med hiskelig fart upp genom jorden rakt upp i himlen. Han skrek av förskräckelse och trodde att nu är hans sista stund kommen.

– Åh, mamma, hjälp, hjälp, ropade han.

Han såg ingenting och förstod inte alls var han var och plötsligt kastades han ut i luften och störtade neråt som en liten vingskadad fågel bland stenar och grus och mull. Pang, slog han mot marken. Han var så rädd att hans hjärta slutade slå och han kippade efter andan.

– Aj! Ojoj, vad är det som händer?

Det gjorde ont i hela kroppen. Han låg alldeles stilla en lång stund. Sedan öppnade han försiktigt ena ögat. Jösses, det var en stor grop där han brukade bo. Där stod en stor maskin som grävde och grävde och förde ett förfärligt oväsen. En grävskopa. Det var den som hade lyft Ossian högt upp i luften. Han blev rasande när han förstod vad som hade hänt och stampade i marken och hötte med labbarna och skrek.

– Ge dig iväg härifrån, otäcka stålgrävling. Du har förstört mitt hem. Måtte Mårnan komma och ta dej!

Men grävskopan bara fortsatte gräva, naturligtvis. För så är det, att den som är liten har inte mycket att sätta opp emot de stora när de väl har fattat sina beslut. Och nu hade de stora beslutat att de skulle bli ett bibliotek på Ossians hem. Och vad kunde han göra åt den saken? Ossian satte sig bakom en sten och grät.

Han grät och grät i flera dagar och nätter. Vad skulle han nu ta sig till? Vart skulle han flytta? Vad hade hänt med alla hans böcker och tras mattor? Och det fina skafferiet?

Ossian beslöt sig för att tillsvidare stanna kvar i närheten av gropen för att kunna följa med vad som hände. Småningom började ett stort hus ta form. Det såg ganska trist ut, tyckte Ossian. Han såg bara grå betong och massor av rör och elektriska ledningar som löpte hit och dit. Det var skäl för en mullvad att hållas på avstånd. Men vintern var i antågande och Ossian beslöt sig för att gräva sig långt ner i jorden, ända dit tjälen inte nådde. Där gjorde han ett litet krypin och kurade ihop sig för vintern. Han var mycket ledsen. Han saknade sina böcker och tras mattor. Han tyckte inte ens att maskarna smakade gott längre. Stackars Ossian. Han sov och grät och suckade. Och drömde.

Men så en dag blev det fuktigt i Ossians grop. Det var våren som kom med regn och solstrålar. Då vaknade han med ett ryck och började gräva sig uppåt. Han ville fylla lungorna med frisk luft och känna blodet strömma genom kroppen. Han kände sig allt ivrigare i takt med att han kom närmare jordytan. Plupp! Så var han uppe. Han kravlade sig upp ur sitt hål så fort han kunde, men där uppe var det så ljust att han inte förmådde öppna ögonen på en lång stund. Han snusade i den friska luften och tvättade morrhåren med sina stora labbar. Han lyssnade på alla vårens ljud och kände efter hur det kändes. Det var ju så länge sedan. Han hade nästan glömt hur det var. Solens strålar gled smeksam över hans rygg och han andades djupt. Så vågade han äntligen öppna ögonen. Ååhh! Vad såg han? Ett jättestort hus hade dykt upp där Ossian brukade bo. Han knep ihop ögonen en gång till och efter en stund tittade han igen, mycket försiktigt. Ååhh! Det var sant! Där var ett hus på hans gamla bo. Det var det värsta! Oj-ojoj! Han kröp baklänges ner under jorden och tog sig en funderare. Vad skulle han ta sig till? Skulle han någonsin hitta tillbaka till sitt eget hem igen?

Han funderade länge och väl. Han ville inte bli ledsen. Han kände efter om han kanske var arg i stället, reste sig på bakbenen och skrek allt vad han orkade.

– Sjutton miljoner, skrek han, varför har ni byggt ett hus på mitt bo?! Fördömda spotter och grävlingar! Ni ska få för gammal ost. Ost!

Och så började Ossian hosta för han fick mull i halsen. Han hostade och hostade och plötsligt fick han en idé.

– Men... tänk om... jamen, varför inte... hmmm... jag kan ju flytta in i det där nya huset!

Sagt och gjort. Ossian började gräva sig mot den nya byggnaden.

– Hmmm, mumlade han, den ligger ungefär sjuttio meter i nordostlig riktning från min position, det klarar jag på en dag om jag är flitig, hmmm.

Ossian grävde och muttrade och stänkade och grävde. Ibland fångade han en härlig tjock daggmask som råkade komma i hans väg. Han smaskade och morrade, hmmm, det var gott, hmmm hmmm. Så vilade han sig en stund på maten och fortsatte sedan med sitt grävande. Timmarna gick, Ossian närmade sig den främmande byggnaden. Och plötsligt var det stopp. Han kom ingen vart. Vad är nu detta? Han kände efter med framtassarna. Bara hård och lite skrovlig betong överallt.

– Oj oj, jag måste vara framme, mumlade han. Hårt och knottrigt överallt. Huh huh. Mmmm, hur ska jag komma in?

Ossian grävde fram och tillbaka under huset, men överallt var det lika hårt och ogenomträngligt. Hur i all världen skulle han bära sig åt för att komma in i huset? Plötsligt märkte han att han var väldigt trött.

– Mmmm, muttrade han, det är nog bäst jag rullar ihop mig och sover ett tag. I morgon kanske jag hittar på en lösning. Mmmm i morgon... mmm. Och så somnade han.

Nästa morgon vaknade han av att han hörde märkliga ljud på marken ovanför sitt huvud. Han kravlade sig upp och kikade försiktigt fram mellan mullen. Där gick en kråka och pickade i sig korvbitar som någon hungrig nattvandrare tappat efter sig.

– Hej, sa Ossian.

– Kra, sa Kråkan

– Vad gör du, sa Ossian.

– Äter, sa Kråkan. – Det ser du väl.

– Aha, sa Ossian.

De var tysta en stund. Ossian kisade med

ögonen för han tyckte egentligen inte om dagsljus och nu stod solen högt på himlen. Han betraktade Kråkan och funderade.

– Du, sa han sedan, kan du hjälpa mej?

– Kra, sa Kråkan och ruskade på vingarna, jag vet inte, jag.

– Vill du, sa Ossian.

– Tja, sa Kråkan, jag har nog ganska bråttom. Ägg i boet, ser du. Plikter. Kra.

– Jag skulle vilja komma in i det där huset, sa Ossian och pekade på Biblioteket.

Kråkan slutade picka och stirrade på Ossian.

– Varför i fridens dar? sa han. Det var det dummaste jag har hört. Hur ska du komma ut igen?

– Jag ska inte komma ut. Jag ska bo där!

– Kra kra, kraxade Kråkan och måste sätta sig och slå vingarna om magen. – Vilken morgon! Det här blir nånting att berätta för ungarna sen när de är kläckta. Jösses, äggen! Kra! Jag måste flyga!

– Nej, vänta, ropade Ossian. Hjälp mej, mitt hem finns där. Jag måste komma in där. Snälla!

– Krrr, krakrrr, muttrade Kråkan. Nåja, det är ju inte min sak, förstås, om du vill bo där inne i betongen, gärna för mej. Inte för att jag begriper hur du ska få mat, kra krrr kra. Hon funderade en stund. – Det finns en lucka i väggen där borta, jag kan ta dej i näbben och flyga dej dit och droppa in dej.

– Ja, vill du det! Tack snälla Kråka! Nu genast!

Och så tog Kråkan Ossian i näbben och flög med honom till Bibliotekets återlämningslucka i väggen ovanför trapporna. Utan desto vidare kraxande släppte hon in honom genom luckan och flög hem till sitt bo där äggen väntade.

Här börjar Ossians nya liv. Han ramlade ner i lådan med återlämnade böcker, som lyckligtvis var nästan tom. Där låg han och sprattlade en stund och kände sig mörbultad. Det var dunkelt, tack och lov, men lådan han hamnat i var hård och ogästvänlig. Vad i all världen skulle han nu ta sig till? Allt var nytt och främmande och lite skrämmande. Dofterna, ljuden, men framför allt rymden omkring honom. Han som var van vid trånga gångar och små utrymmen som han kunde gräva sig fram genom, han tyckte nu

att allt verkade så överväldigande stort och hårt. En oro kom över honom och han gnällde sakta för sig själv. Och det var nog tur att han gjorde det, för när bibliotekarien Marsu gick förbi hörde hon konstiga ljud från återlämningslådan, stannade och kikade nyfiket ner.

– Nej men, utbrast hon häpen, en mullvad! Hur i fridens dar har du hamnat här?

Ossian gjorde som många djur gör när de blir rädda. Han lade sig på rygg med benen i vädret och spelade död. Marsu lyfte försiktigt upp honom och betraktade honom när-gånget. Han hade en fin mörk päls och små pepparkornsögon. Marsu tyckte att han var mycket vacker.

– Men vad ska jag göra med dej, sa hon för sig själv. Jag borde förstås släppa ut dej igen. Men då blev det liv i Ossian.

– NEJ! skrek han och reste sig upp i hela sin längd, jag vill bo här. Hit in kommer inga grävskopor och tar mig, så det så!

Marsu blev så häpen att hon ramlade pladask och satte sig på baken. Ossian drösade också i golvet. Omtumlad tittade han sig omkring för att så fort som möjligt hitta en flyktväg. Just då råkade Tomppi komma med en kärra full med gamla tidningar som skulle ner i källaren. Han tryckte på hissknappen, dörren öppnade sig och där såg Ossian sin chans. Han kände på sig att det skulle bära av neråt, och det var neråt han ville. Så han slank in i hissen. Tomppi märkte ingenting. De åkte ända ner i källaren och när hissdörren gick upp kravlade sig Ossian ut det fortaste han kunde. Han såg sig omkring och blev glad.

– Oj, vilka långa hemtrevliga gånger, tänkte han, fast mycket större och högre än dom jag är van vid. Han snusade en stund

i luften och fann snart riktningen. Bakom en av dörrarna luktade det magasin, gamla böcker, alltså. Dit in skulle han. Där skulle han bo. Nu gällde det bara att komma in. Han satte sig ner och väntade. Efter en stund kom Tomppi ut ur tidningsrummet.

– Hallå, min herre, sa Ossian hövligt. Kan du släppa in mig i magasinet.

– Ja visst, sa Tomppi som var en drömmare och lite tankspridd och inte märkte att det var en mullvad han pratade med. Han tog fram en stor nyckelknippa ur ficka och öppnade dörren.

– Varsågod och stig på, sa han.

Först ett ögonblick senare tyckte Tomppi att det var någonting som inte riktigt stämde, men han tänkte att det kanske berodde på att han var lite hungrig. Så han åkte upp med hissen igen och gick till köket för att få sig en bit mat.

Där uppe rådde fullt kaos. Marsu sprang av och an mellan chefens rum och musiksalen och ropade:

– Den pratade! Den pratade! Mullvaden sa att den vill bo här!

Chefen sprang efter och undrade vad i all sin dar som stod på och alla biblioteksbesökarna tittade förvånat fram mellan bokhyllorna. Har personalen fått fnatt, var det någon som undrade. De har nog bara förläst sig, sa någon annan och fortsatte lugnt med sina Spenglerstudier.*

Efter nästan fem minuter fick chefen Tert äntligen tag i Marsu och frågade strängt vad som stod på.

– Det går inte an att uppföra sig på detta viset på ett bibliotek, sa hon strängt, nu måste du förklara dig.

Och Marsu berättade vad som hade hänt. Hon tystnade och såg fundersam ut. Så utbrast hon högljutt:

– Hurra! Äntligen, äntligen har biblioteket fått en maskot. Jag ska sköta om honom. Han ska få bo i magasinet.

– Sch sch sch, sa Tert, inte så högt! En mullvad? Som pratar? Bra, bra, Marsu. Men inte så mycket kalabalik, om jag får be. På

* **Oswald Spengler** var en tysk filosof

(1880–1936). Hans främsta verk heter

Västerlandets undergång. (Ossian är mycket intresserad av filosofi.)

biblioteket skall det vara tyst. Kom ihåg det!

Men Marsu hörde inte för hon hade redan rusat ner för trapporna till källarvåningen för att se vart Ossian hade tagit vägen. Hon letade i alla korridorer och till slut hittade hon honom i magasinet.

– Jasså, här är du, sa hon andfått. Hur kom du in?

– En herreman släppte in mig, sa Ossian högtidligt. Jag tänker bo här nu. Kan du skaffa mig ett par trasmattor. Och mat?

– Naturligtvis, sa Marsu. Vad äter du?

– Daggmaskar, sa Ossian.

– Oj, sa Marsu. Det var värre. Hur skulle det vara med spagetti? Det är precis som daggmaskar, fast de är vita. Och man måste koka dem först.

– Hmmm, sa Ossian. Tja? Koka dem? Märkligt, ytterst märkligt. Okej, jag tar risken.

– Hur kan det komma sig att du kan prata, undrade Marsu.

– Det är en hemlighet, sa Ossian.

– Vi måste hitta på ett namn åt dig, sa Marsu.

– Jag vet, sa Ossian. Ordna en tävling. Han smålog bakom labben för han visste ju redan vad han hette.

Så kom det sig att mullvaden Ossian blev alla barns och alla vuxnas egen vän och hela bibliotekets maskot.

▼ **Sagens författare, Nina Kihlman, med Ossian. (Foto: Tove Selkälä)**

▲ Sagor och högläsning fascinerar ännu alla åldrar, här under högläsningssmaraton på Richardsgatans bibliotek på Astrid Lindgrens 100-årsdag. Cecilia Eriksson är i tur att läsa.

Barnbiblioteksträff ger inspiration i Helsingfors

Text: **Jutta Leffkowitzsch**

Foto: **Richardsgatans bibliotek**

Femton bibliotekarier hade hörsammat Susanne Ahlroths kallelse till FSBF:s andra barnbiblioteksträff fredagen 16.5. Denna gång hölls träffen på Richardsgatans bibliotek.

Raisa Alameri-Sajama från Esbo stadsbibliotek lyfte fram den viktiga frågan: *vad har vi att erbjuda ungdomarna? Har vi något?* Hon presenterade även den nya handboken om biblioteksverksamhet för ungdomar, *Nuortenkirjastotyön käsikirja*, som trots den finska titeln innehåller svenska artiklar.

De unga har blivit mycket synligare och de tar mera plats, och detta ställer krav på oss. Raisa presenterade *svängdörstesen*, dvs. att de unga kommer in till biblioteket och kastas ganska fort ut igen eller försvinner ut för att inte återkomma. När de blivit abiturienter betar de sig helt annorlunda. Senast då återkommer de för att läsa till inträdesförhör, bl. a. detta glapp störde personalen i Esbo och man frågade sig om det inte fanns utrymmen för dem. Samma

fråga har man ställt vid Helsingfors stadsbibliotek efter att ha tagit del av den undersökning som gjordes bland icke-läntagande unga. De vill främst ha ett ställe där man kan *chilla*, eller som det ordagrant formulerades: *Tärkeintä on että saa hengata.*

Raisa rekommenderade varmt att vi ska tänja på gränserna: inte är det ju hela världen om böckerna ligger på stolarna, det betyder ju bara, att de varit i användning. Hon talade sig varm för ett samarbete med de unga och med ungdomsgårdarna. Dieselverkstaden i Nacka, helt nära Filmstaden, är ett bra exempel på fungerande samarbete.

Raisa lyfte fram till diskussion ett problem: hur nå de unga, som sitter bänkade vid datorn? Det är ett faktum att de unga inte känner till serviceutbudet och också därför är skolsamarbetet så viktigt. De unga känner inte heller till beteendekodexen vid biblioteken, och det är skäl att berätta för dem varför man inte får göra något på ett visst sätt. Bokprat är i en nyckelposition, för det är en riksväg till läsandet och litteraturen.

◀ **Babyposi** är en ny verksamhetsform, som samlar föräldrar och små barn kring verser, rim och ramsor, här en uppvisning för publik på Konstens Natt 2007 på Richardsgatans bibliotek. Ordkonstläraren Tiiti Takkinen leder babysarna.

Ca Cedercreutz-Bäck från Vanda stadsbibliotek deltog i en konferens om det riksomfattande skolbiblioteksseminariet II, den 6–7.5.2008 i Köpenhamn, tillsammans med ett 40-tal lärare och bibliotekarier. Studieresan organiserades av Utbildningsstyrelsen. Seminariet fokuserade på skolbiblioteket som framtidens läromiljö i Norden och nalkades ämnet genom att granska den danska modellen, som har en skolbibliotekslag. I Danmark har ett stort nationellt utvecklingsarbete genomförts och landet är ett modelland för skolbiblioteksverksamhet. Vidare söktes idéer och visioner för den nationella och lokala utvecklingen av skolbiblioteken och bibliotekssamarbetet. Att stärka skolbibliotekens roll vid implementeringen av läroplanen diskuterades grundligt och torde vara en framtidsvision.

Ett skolbesök gick till Naerum. Ca berättade att barnen trivs bättre i skolan i Danmark än i Finland. Måne det beror på att de alltid har ett eget skolbibliotek till hands? Visionen för skolbiblioteksarbetet torde nu vara att fokusera mera på individen.

Elsbeth Randelin från Ytternäs skola i Mariehamn var med och startade Barnens litteraturdagar på Åland och hon har precis rott iland årets litteraturdagar. Barnens litteraturdagar inleddes år 2005 i Mariehamn. Allt började med att man hade problem med pojkars läsning eller rättare sagt icke-läsning. Man har velat främja läsintresset främst bland pojkar och lägga grunden till ett livslångt läsande. Under litteraturdagsprojektet har man gjort litteraturinköp och haft inspirerande föreläsningar för lärare, bibliotekarier och föräldrar samt naturligtvis för skolklasser.

Litteraturdagarna år 2008 har syftat till att:

- inspirera till mera läsande och skrivande hos eleverna
- inspirera till ökat intresse för läsning och böcker
- flera barn ska hitta böcker de tycker om att läsa

- iscensätta möten mellan elever och författare
- ge vuxna möjligheter att bekanta sig med samtida barn- och ungdomslitteratur
- öka samarbetet mellan skolorna, mellan biblioteken och mellan skola och bibliotek
- öka förståelse för livet i de nordiska länderna

En kringeffekt av litteraturdagarna är att pojkar gärna träffar författare. Pojkar vill ju ha det konkreta. På Åland har man motiverat litteraturdagarna så väl att jag vill citera Ålands biblioteksförning nedan:

Läsning av böcker är en betydligt mera tidskrävande aktivitet som fordrar egen arbetsinsats och koncentration. Om barn inte blir hjälpta in i böckernas värld kommer de att välja bort läsning till förmån för de mera lättillgängliga elektroniska medierna. Barn som läser skönlitterära böcker får en större läsförståelse även för annan tryckt text och klarar sig bättre i skolan och senare i det dagliga livet eftersom så mycket information i samhället enbart ges via texter.

Genom läsning av böcker får man underhållning och spänning, tröst och inspiration. Läsningen utvecklar språk och ordförråd, den ger gemensamma läsoplevelser och referensramar. Läsning av böcker bygger broar mellan generationer och kulturer och tränar förmågan till medkänsla. Trots många insatser för läsning har undersökningar visat att barn läser allt mindre och att klyftorna mellan de som läser lite och de som läser mycket ökar. Framförallt pojkar tenderar att läsa mindre skönlitteratur.

Under mötet diskuterade vi hur man ordnar en resa till Barnens litteraturdagar nästa vår, för att kolla in hur författarna är tillsammans med barn och hur man eventuellt kunde ordna ett liknade Litteraturkallas för barnen i södra Finland.

Följande träff hölls i Böle bibliotek vid tiden för bokmässan, närmare bestämt fredagen den 24 oktober 2008.

Se vidare

Dieselvekstaden:
www.dieselvekstaden.se

Vid skolbiblioteksseminariet behandlades Center for Undervisningsmidler i Glostrup:
www.ackbh.dk

Årets litteraturdagar:
tinyurl.com/62n62m

Sjukhusbiblioteks dagar i Finland och Sverige

Text: **Gunilla Jansson**

Sjukhusbiblioteks dagar arrangeras i Finland vartannat år och den 25-26.9.2008 var det dags i Kajana. Det här var femte gången och dagarna samlade ca 35 deltagare.

Regionen och dess kulturhistoria brukar prägla sjukhusbiblioteksdagarna. Ur Eino Leinos dikt *Elegia* lånades följaktligen rubriken för seminariet, som handlade om ork i arbetet: *Liikaako paatinen taakka?* Bl. a. den här dikten framfördes gripande av unga sångare. Fader Pentti, årets talare i Kainuu 2008, belyste med många skönlitterära exempel hur våldsbemängt och självmordsbenäget Finland har varit och ännu är. Docent Reijo Heikkinen höll ett lärt föredrag om Elias Lönnroths många roller som läkare, botaniker, runosamlare, författare och språkvetare. Lönnroth har bl. a. gett finskan ord som *kuume*, *laskimo*, *valtimo*, *potilas*. På kvällen kunde vi ta del av Kajana stadsteaters tolkning av Skattkammarön, en tolkning där våldet, som tidvis känns svårt i skuggan av Kauhajokitragedin, trots allt något problematiserades.

Juha Luukinen, överläkare i psykiatri, analyserade begreppet snällhet ur olika aspekter. Han poängterade vikten av att leva här och nu och inte skjuta upp sitt liv på grund av jobbet. Han såg också det berättigade i att dra gränser mellan den gemenskap man har i arbetets tecken och den som är den egna fritidens. Sisko Tamminen, planerare och utbildare, tog upp olika aspekter av ork och *työn imu* eller *work engagement*, dvs. den tillfredsställelse vi ofta känner i arbetet. Jari Hakanen har undersökt fenomenet och presenterat sin forskning i avhandlingen *Työuupumuksesta työn imuun: työhyvinvointitutkimuksen ytimessä ja reuna-alueilla* 2004.

Sjukhusbiblioteksdagarnas program finns på www.bmf.fi och föreläsningarna publiceras småningom. Dagarna sponsorerades av Lehtimarket, Swets, Ebsco och Suomalainen.com och det framstår allt mera klart hur viktigt det är att hålla kommunikationen i gång med de stora leverantörerna av elektroniska resurser.

Sjukhusbiblioteken i Finland står utanför FinElib och den möjlighet konsortiet erbjuder att handla upp licenser till elektroniska resurser. Nyutexaminerade läkare och sjuk-

skötare kommer ut i distrikten, vana som de är från universitet och högskolor med ett stort utbud av tidskrifter m.m., och finner sig plötsligt i ett vacuum. I Finland har sjukhusbiblioteken därför bildat konsortiet Helli år 2005, www.helli.fi. Bland andra Paula Laurila, bibliotekarie från Vasa centralsjukhus medicinska bibliotek, har varit med från början.

I Sverige har man samma situation och motsvarande konsortium heter EiRA. Tack vare Swets kunde jag delta i årets Eiradagar den 24-25.4. Temat var god vård eller evidensbaserad vård. Särskilt föreläsarna från Storbritannien (Claire Honeybourne, National Core Content Manager, NHS England) och Norge (Grete Strand, redaktör, Helsebiblioteket i Oslo) väckte stort intresse. <http://www.eira.nu/pages/eiradagarna2008.html>

Evidensbaserat vårdarbete är inte så lätt att ringa in; *Evidensbaserad behandling - Näyttöön perustuva hoitotyö* heter det i YSA/Allårs och *Evidensbaserad vård eller Vetenskapligt beprövad omvårdnad i Hoidokki*, medan *Näyttöön perustuva lääketiede* heter *Kunskapsbaserad medicin* i YSA/Allårs. Inom kort utkommer fjärde korrigerade upplagan av *Näytön jäljillä: tiedonhaku näyttöön perustuvassa hoitotyössä* av Leena

Elomaa & Hannele Mikkola i Åbo. Före EiRA-dagarna hade jag nog inte insett hur många aktörer som finns på nätet idag när det gäller hälsoinformation. Bara ett exempel: Coronaria Media har sex portaler för yrkesutövande och tolv portaler för allmänheten. Duodecims *Gängse vård* eller *Käypä hoito* är annars den tyngst vägande, med rekommendationer för läkare och patienter. Den första rekommendationen för vårdarbete, dvs. en rekommendation för sjukskötare, kom ut i mars: *Hur känna igen barn som utsatts för våld* (www.sairaanhoitajaliitto.fi). Sex andra är under arbete: amning, stöd till barnfamiljer, emotionellt stöd till kirurgiska barnpatienter, handledning av patienter med blodtryckssjukdomar, vård vid plötslig smärta, trygg förflyttning av opererade patienter. Och till raden av viktiga portaler som *Terveysportti* (kräver licens) och *Sosi-aaliportti/Socialporten* (delvis öppen) kan vi den 27 november i år söka oss till *Kuntoutusportti*, www.kuntoutusportti.fi, som är öppen för alla.

I EiRA-dagarna deltog också läkare, sjukskötare och administratörer. DET är någonting som alltför sällan sker hos oss; som föreläsare jo, men inte i möten för samtal och diskussioner om informationsbehov i gemensamma forum.

Gissa vem som jobbar på bibliotek?

Vi tackar våra bidragsgivare och sponsorer

Finlands Svenska Biblioteksörening r.f.
Årskonferens Nykarleby 4–5.9.2008

Svenska kulturfonden

Kulturfonden för Sverige och Finland

Svensk-Österbottenska samfundet

Eugène, Elisabeth

och Birgit Nygrénstiftelse

FONTANA MEDIA

abilita

BTJ

FIRMA BJS

Sven-Erik Syrén's förlag

PrePrint
Likhäpigt - Allergivort

PREVEX

NYKOPRINT

Aktia
Sparbank

MIRKA

VASABLADET.fi

TIBO-TRADING OY
TIBO-TRADING AB

ÖSTERBOTTENS TIDNING
JÄMSÖLANS TIDNING & ÖSTERBOTTENS TIDNING

NT
Data Tele TV

SUOMALAINEN
KIRJAKAUPPA
www.suomalainen.fi

LOKAL
FÖRSÄKRING

adlibris.com
POHJOLAN SUURIN KIRJAKAUPPA

LEHTIMARKET
KAIKKI MAAILMAN LEHDET

NYKARLEBY
LISUKARLEBY

Labyrinth Books

Ta dig tid ...

att läsa i höst! Du hittar många
spännande boknyheter hos
Fontana Media.

Håkan Hellberg
Jag reste vidare
Hälsöarbete i mer än sjuttio länder har varit Håkan Hellbergs vardag.
Inb. 26,50

Birgitta Boucht
Dygnet har 179 timmar
Vera är tidsforskare. Och en ta-reda-påare. Vad är tid egentligen?
Inb. 21,80

Nina Langenskiöld
Benjamins resa
Benjamin har sällan en bra dag i skolan. Men så åker hela familjen på en lång resa.
Inb. 21,80

Paul von Martens
En kardiografi
Korta rader om själ och hjärta och tro.
Inb. 23,50

Christina Lång
Stor över en natt
– när ett syskon har Downs syndrom
Vuxna syskon till personer med Downs syndrom berättar intresseväckande om sin uppväxt.
Hft. 22,00

Pia Kummel-Myrskog
Mia Mia
Alla förstår inte Mias beslut att jobba i storstadsslummen i Venezuela.
Hft. 22,30

fontana
M · E · D · I · A

Mannerheimvägen 16 A 9
00100 Helsingfors
www.fontanamedia.fi

tfn (09) 612 615 30
fax (09) 612 615 55

bokhandel@fontanamedia.fi

Avsändare

Finlands svenska biblioteksförning
c/o Robin Fortelius, ordf.
Redaktionen för Biblioteken.fi
Helsingfors stadsbibliotek
Klockbron 9
00510 Helsingfors

MIRKA

**Slipar mera. Dammar mindre.
Hioo enemmän. Pölyää vähemmän.**

Abranet®

Oy KWH Mirka Ab

66850 JEPPO/JEPUA

Tel./Puh. 020 760 2111

Fax 020 760 2290

www.mirka.com